სახალხო გაზეთი

№ 230 შაბათი, 12 თებერვალი, 1911 წ. წელიწადი მეორე. № 230

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 30 კაპ., უკანასკნელზე—10 კაპ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო ჯერ ხაფამდე 4 საათამდე დირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „სოლრაპან“-ში, ბადათოვის გუნმეულზე და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და ე. მეტლ და ამხ—ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სტოვეისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოხსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირეის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთის“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან—3—მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი ძველი წერილები და კორესპონდენციები ხელ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქციის ადრესი: ტფილისი დიდი ვანქის ქ. N 12 ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящ. N 190.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური.

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და საალიტერატურო გამოცემა.

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო

სახალხო გაზეთი

(კვირეულ სურათებიანი დამატებით).

გაზეთის ფასი დამატებიანთ ტფილისში და მის გარეთ აღნიშნულია პირველ სტრიქონზე და საზღვარ გარეთისა—მეორე სტრიქონზე:

წლ.	11 თვ.	10 თვ.	9 თვ.	8 თვ.	7 თვ.	6 თვ.	5 თვ.	4 თვ.	3 თვ.	2 თვ.	1 თვ.
8. 50.	8. —	7. 50.	6. 90.	6. 20.	5. 50.	4. 80.	4. —	3. 20.	2. 40.	1. 60.	— 80.
12. 8.	11. —	10. —	9. —	8. —	7. —	6. —	5. —	4. 50.	3. 50.	2. 50.	1. 25.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი.

ადრესის გამოსაცვლელი ფასი 40 კაპ.

წლიურ ხელის მომწერს გაზეთის ფასი შეუძლიან გადაიხადოს ნაწილ-ნაწილადაც: ხელის მოწერის დროს 8 მან., 1 მარტისთვის 2 მან. 1 მაისისთვის 2 მან. და 1 ივლისისთვის 1 მან. 50

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან და არა ნაკლებ ერთი თვისა.

ნიკიტა ბაბოვის ძე ხაჩატუროვი, ოსანა მარქარის ასული მარტიროსოვისა და ევგენია ალექსანდრეს ასული მურადოვი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ

ბაგრატ ზაქარიას ძის მურადოვისას.

პანაშვიდი შაბათს, საღამოს 6 საათზე (სიმონოვის ქ., 4), გამოსვენება კვირას, დილის 10 საათზე, ტანდოევის წმ. ღვთის-მშობლის ეკლესიაში. (1—450—1)

8 თებერვლიდგან გამოდის ახალი ორ კაპიკიანი გაზეთი „ხალხი“

ადრესი: დიდი ვანქის ქუჩა, № 12.

№ 1. **ქართული თეატრი** № 1

სამშაბათს, 15 თებერვალს, 1911 წ.

ახლად დაარსებული

ტფილისის ქართული საამხანაგო ხორო

მიხეილ კავსაძის ლოტბარობით და ძმ. **ანდრია** და **ნიკოლოზ კავსაძეების, ილ. ხალიბაშვილის** მონაწილეობით გაჰმართავს

ქართულ-ორიგინალურ კონცერტ-საღამოს

სამის განყოფილებით.

1. ივანე ნასიძე (პეტერბურგის იურიდიულ ფაკულტეტის სტუდენტი). წაიკითხავს ლექციას—„ქართული მუსიკა“. 2. **ხორო** ქულაჯებში და გლეხ-აკაცურ ტანისამოსში შეასრულებს განსაკუთრებით **ხალხურ სიმღერებს,** სურათებით სოფლის ცხოვრებიდან. 3. მიხეილ კავსაძე შეასრულებს ალ. კავსაძის **„ურმულს“. 4.** იოსეფ საღირაშვილი შეასრულებს **ოპერაზე ქართულ** და **სპარსულ ჰანგებს.** 5. ძმ. მიხეილ, ანდრო და ნიკოლოზ კავსაძენი შეასრულებენ **„ტრიოს“** და სხვ.

ბილეთები იყიდება ქართულ თეატრის კასაში. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე. გამგე **ნიკოლოზ კავსაძე** (3—1048—2)

ავჭალის სახალხო აუდიტორია

შაბათს, 12 თებერვალს, 1911 წელს.

მარიამ ივანეს ასულ ლეონურიას გარდაცვალების წლის თავზე, მის ხსოვნის პატივსაგებლად, ელ. ჩერქეზიშვილის მონაწილეობით **სახალხო თეატრის** სექციის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

„მეზობლები“

დრამა 4 მოქ. ტრ. რამიშვილისა.

მონაწილეობენ: ქ-ნნი: ე. ჩერქეზიშვილი, თ. გოგოლაშვილი, ელ. მეხსიშვილი, ნ. კაშიძე და ს. რომანიშვილი. ბ-ნნი: გ. ანანიაშვილი, ა. ალექსიძე, მ. ინაშვილი ნარი, ს. ბეგანოვი, ს. ლომჯანიძე, გ. ჯაბაური, ბაკურია და სხ.

ადმინისტრატორი **თ. დოლიძე.** რეჟისორი **გ. ვ. ბედიანოვი.**

მორიგი წევრნი **სოფ. მგალობლიშვილი, ვ. რაქვიაშვილი**

დასაწყისი საღამოს 7½ ს.

წარმოდგენის წინად თ. გოგოლაშვილი წაიკითხავს მ. დგმურიას ბიოგრაფიას და აღნიშნავს მის ოჯახს სახალხო წარმოდგენის მეხსიერებ. (2—ფ.—2)

ტელეფონი № 882. ქართული თეატრი წარმოდგენ. № 56 (13)

ქვირას, 13 თებერვალს, 1911 წ.

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება პირველად ამ სეზონში

ციხის საიდუმლო,

იხტ. დრამა 4 მოქმედებაში, გადმოგ. ვ. გუნიას მიერ.

● **მოქმედება სწარმოებს მეფე ერეკლეს დროს** ●

მონაწილეობენ: ქ-ნნი: კარგარეთელი, ლეკაცა, ლოლუა, ჩერქეზიშვილი. ბ-ნნი: არადელი, გუნია, გვარამე, ყივიძე, ზარდალიშვილი, მდივანი, მატარამე, მგალობლიშვილი, ციციშვილი, შალიკაშვილი.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. ადგილების ფასები ჩვეულებრივია.

ადმინისტ. ქართ. დრამ. საზოგ.-ბისა. რეჟისორი **ვ. გუნია.**

შემდეგი წარმოდგენა ვ. შალიკაშვილის საბენეფიციოდ აბალი პიესა „განწირულნის სახანლე“. (2—1)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

კარელან ყოველ დღე მოსარულნ ავადმყოფთათვის.

ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფონი № 695.

ვ. ვაშაყმაძე—ყოველ დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.

შ. ა. მიქელაძე—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 1—2 ს.

ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, 11½—12½ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.

ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.

ა. ბოლოვი—ყელ., ყურ., ცხვირ. და ყოველ დღე 12—1 ს.

ტერ-ნიკოლოსოვი ფ. ვ.—შინაგ. და ბავშვ. ოთხშაბათობით და კვირობ. 11½—12½ საათ.

ე. ვ. ფედოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ და კვირის გარდა, 11—12 2 ს. შინაგანნ და ბავშვების ავადმყოფობანი.

მიკროსკოპიული, ბაქტეროლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგეობით (წლ.—5.—556)

შაბათს, 12 თებერ- **ქართული თეატრი** ვალს, 1911 წ.

საღამო-მეჯლისი

● ა. ბ. შიხინოვის გამგეობით ●

მიშელ დარიალ—

—მ. ნანოგაშვილის

ზრ. დიასამიძის

ვ. აბაშიძის

ვ. ალექსი-მესხიშვილის

კ. მესხის

და სხვათა მონაწილეობით.

I. საღამოს პროგრამა:

● **მეცხრამეტე საუკუნის მგზნებნი** ●

ცხოველ სურათებად და დეკლამაციით. სურათს დასდგამს ვ. შალიკაშვილი.

II.

მუსიკა და ლიტერატურა

მონაწილენი: მ. ნანობაშვილი (სიმღერა), კრ. დიასამიძე, ვ. აბაშიძე, კ. მესხი, ნ. ბაკურაშვილი და კრიშაშვილი. ვ. აბაშიძე შეასრულებს სხვა და სხვა კუპლეტებს დღევანდელ ზერ-ყარაბზე.

III

დასასრულ წარმოდგენილი იქნება ვ. ბრისთავის

დ ა ვ ა.

მონაწილეობენ: ვ. აბაშიძე, ალ. ალექსი-მესხიშვილი, კ. მესხი, ვ. ბუნია, ბ. მდივანი, დ. მგალობლიშვილი.

ანტრაკტებში დაუკრავს ხაზანდარი. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე. (2—1051—2)

ქართულ სიტყვა-კაზმულ მწერლობის საზოგადოების საბჭო

აცხადებს, რომ 1911 წლის განმავლობაში გამოსცემს იგი რამდენსამე **კრებულს მხატვრულ, ფილოსოფიურ და მეცნიერულ შინაარსისას.**

პირველ კრებულისთვის მასალა 15 თებერვლამდე მიიღება. კრებული სივრცით 300—500 გვერდამდე იქნება. საზოგადოების წევრთათვის და „სახალხო გაზეთის“ გამომცემელთან შეთანხმებით, ამ გაზეთის ხელის-მომწერთათვის ეღირება 50 კაპ.; სხვებისათვის კრებული ეღირება არა ნაკლებ 1 მანეთისა. კრებულის გამოცემისთვისაზე მსურველთ შეუძლიან მიმართონ მოსალაპარაკებლად სიტყვა-კაზმულ მწერლობის საბჭოს თავმჯდომარეს **გ. ს. რცხილაძეს** (იზმაილ. ქ. № 2. (0—11)

ქართული სასოფლო სამეურნეო საზოგადოება

საზოგადოების დამფუძნებელნი იუწყებიან, რომ საზოგადოების წესდება დამტკიცდა 1910 წლის 22 დეკემბერს.

წევრად ჩაწერა შეიძლება:

1. სახალხო გაზეთის რედაქციაში,
2. ქართ. შორის წ.-კითხვის გამავრცელებელ საზ. მაღაზიაში,
3. ტფილისის სასოფლო სამეურნეო ბანკში,
4. დეპუტატია საკრებულოსთან არსებულ საადგილ-მამულო კომისიაში,
5. სათავად-აზნაურო ბანკის დამფასებელ კომისიაში,
6. კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებაში,
7. „კახეთის“ საზოგადოებაში (ერევნის მოედანზე),
8. „საეროს“ ამხანაგობაში.

წევრად ჩაწერისათანავე საჭიროა თითო მანეთი საწევრო ფულის წარმოდგენა. სასურველია მასთან ერთად შემოტანილ იქმნას **აგრეთვე** 1911 წლის საწევრო გადასახადი—3 მანეთი. მსურველთ შეუძლიანთ ბილეთი ონ საზოგადოების წესდება უფასოდ. (6—1046—4)

სახალხო სახლი

კვირას, 13 თებერ., დილის 11 ს.-ზე დანიშნულია სახალხო უნივერსიტეტის

წევრთა საზოგადო კრება.

განსახილველი საგნებია: ა) 1909—1910 წლ. ანგარიშის დამტკიცება. ბ) გამგეობის მოხსენება §§ შეცვლის თაობაზე. გ) გამგეობისა და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევა.

ვისაც სახალხო უნივერსიტეტის საზოგადოებაში წევრად ჩაწერია ჰსურს, საწევრო ბილეთების მისაღებად სახალხო სახლის კასაში უნდა მიჰმართონ, საზოგადო კრების დღეს, თეატრის შესავალთან. საწევრო ფული წელიწადში 1 მანეთია. **გამგეობა.** (1—450—)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

გაფართოებულია და სტაციონალური განყოფილება

მოწყობილია 50 საწოლით.

განსაკუთრებითი საშშობიარო განყოფილება.

ქსენიევის ქუჩა, საკუთარი სახლები № 7, „ვეტცელის“ სასტუმროსთან.

ტელეფონი № 500.

სტაციონარულ ავადმყოფთა მიღება ყოველთვის შეიძლება დღეც და ღამეც.

საამბულატორო ავადმყოფებს მიიღებენ სპეციალისტი ექიმები:

ლამბაშიძე ვ. დ.: შინ. და ბავშ. ყოვ. დღე; გარდა კვირისა 11—12 საათ.

გედევანიშვილი მ. ა. ნერ. და ელექ., ორშ., და პარ. 10½—11 ს.

გურკა გ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 საათ.

კარშინი ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა 2½—3½ ს.

მაღალაშვილი გ. გ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.

ქელეძე ტ. ს. შინაგანი. ორშაბათობით და ოთხშაბ. 9—10 ს.

ბანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., და პარასკ. 1—2 ს.

მუსხელიშვილი ვ. ს.—თვალისა, ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½ ს.

მელიქიშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველ დღე 10—12 ს.

ფირადოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ბაბოვი ვ. ა. ყურ., ყელის და ცხვირის ყოველ დღე 2—2½ ს.

ხიბლელევსკი ვ. ვ. ქირურ., ყოველ დღე, 9—11 ს.

სულაგოვი ა. ი. სამშობიარო და ქალის 12—1 ს.

წამლოგა „606“-ით

(Erlich-chata) საკუთარი მიკროქიმიურ და ბაქტეროლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კაპ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაციები, კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეიძლებათ. საფასურით. (200—ნ.—393)

ქუთაისის სახალხო უნივერს. გამგეობა

აცხადებს, რომ **კვირას, 13 თებერვალს,** ქალაქის თეატრში, 11 ნახ. საათზე, დანიშნულია სახალხო უნივერსიტეტის

წევრების საზოგადო კრება.

განსახილველია: 1) წლიური ანგარიში, 2) სარევიზიო კომისიის მოხსენება, 3) არჩევნები.

წევრებმა 13 თებერვალს საწევრო გადასახადი 1 მ. უნდა წარმოადგინონ; აგრეთვე მათ, ვისაც წევრად ჩაწერა ჰსურს; ვინც საწევრო ფულს არ წარმოადგენს, არჩევნებში მონაწილეობას ვერ მიიღებს.

ფულის მიღება დაიწყება თეატრში დილის 10 საათიდან.

(1—1054—1) ქუთაისის სახალ. უნივერ. **გამგეობა.**

ძმ. ზუბალაშვილების სახალხო სახლი

ორშაბათს, 14 თებერვალს

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების არტისტების მიერ

გასა ბაბაშიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

ციმბირელი

პიესა 4 მოქ. ავ. ცაგარლისა.

მონაწილეობენ: ქ-ნნი: ლეკაცა, ჩერქეზიშვილი, შოთაძე, ნებიერიძე; ბ-ნნი: აბამიძე, ბერიშვილი, ყივიძე, მატარაძე, იგალობლიშვილი, მამფორია, საფარეული, გრიშაშვილი.

II ხაკონცერტო განყოფილება.

მონაწილეობენ: ქ-ნნი: გერეროზოვისა, ხერტოკოვსკისა; ბ-ნნი: კანდელაკი, მეღვინეთ-უბუგესი, ეკალაძე, ნარგანი, აზოსბირელი, მანშიაშვილი, ბებიაშვილი, მატარაძე, გრიშაშვილი, კასელი. ადგილების ფასი 1 მ. 50 კ. 25 კაპეიკამდე.

დასაწყ. საღამ. 8 ს. რეჟისორი ვ. **ბაბაშიძე.** ადმინისტ. **ი. გრაშაშვილი.**

სამკურნალო

სპეციალისტ სამწყდრო ექიმებისა გარეგან მოხიარულე ავადმყოფთათვის. ანქის დიდი ქუჩა, N 3. ალექსანდრესს, ბაღის მაზლოზლად, ტელეფონი N 433.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ვადმყოფთა მიღება 9½-დან 5 ს.-დე.

ი. მ. ახპასოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. ყოველ-დღე 1—2 საათამდე.

გნუკოვი—ქირურგ. ყოველდღე 12-1 ს.

დ. გრეიცი—თვალისა, ყოველ დღე 1—2 ს.-მდე.

მოსნე—ბავშვთა, შინაგ. ავადმყ. ყოველ დღე, გარდა კვირა უქმისა 11½—3 სათ

ნოვიცკი—ბებია ქალებ., ყოველ დღე 1—2 ს.

კალამკაროვი—ქალის ავად. ყოველ დღე, გარდა ხუთშაბათისა, 12—1 ს.

უკლადნიკოვი—შინაგ. ავად. ყოველ-დღე 4—5 საათ.

რიდელი—შინაგ. ავად. და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა ხუთშ. და კვირისა 12—1 საათ.

თეთრაძე—სიფ., ვენერ., კან. ყოველ-ღე 1—3 საათ.

ჩუდნოვსკი ი. ნერვ., სულ., ელექტრო-ტერაპია, ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმისა 11½—12½ საათ.

სულაკოვი—ყოველ დღე, ქალებ. და საბებია: 3 ნახ.—4 ნახ. საათ.

რუდენკო—შინაგ. და ბავშვ. ხუთშაბ. და კვირაობით 3—4 ს.

ვეხელოვსკოზოროვი ნ. ნ.—ქირურგ. ავად. ყოველ დღე 2—3 საათ.

ოხელიანისა—ქალ. ავად., ორშაბათ. ოთხშ., პარასკ., კვირა 11—12 საათ.

ლიმანი—კბილის ავად. ყოველ დღე 9—11 საათამდე.

დ. ბ. მხეტარიანცი—სიფ., ვენერ., დილის 9 საათ. 10 ნახევარ ს. ყ.-დღე.

ყალამკაროვი—ნერ., ელექტრო-ტერაპ., ყოველდღე 2—3 საათ.

კუნთებში შეუშხაპუნებენ და ძარღვებში შეუშვებენ „606“-ს

საღამოს 6—7 საათამდე.

კონსულტაცია, მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძებისა და მოსამსახურეთა გასინჯვა ზეთანხმ.ით. სიფილისის (ათაშანგის) გამოკვლევა სისხლში პროფ. ვასსერმანის შრატით. (100—5.—52)

ექიმი ე. ვ ა შ ა კ ი ძ ე

იღებს მინაგან სნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. გოგოლიხა და ბატარეინის ქუჩების კუთხე N 24. 0—314

ელექტრონისა და რენტგენის

ს ა მ კ უ რ ნ ა ლ ო

მიხეილ გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილ. 12—1 ს., საღ. 6—7 ს., კვირაობით კი მხოლოდ საღამოთი 6—7 საათამდე კანინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით. ფერა, ყორღანოვის ქ., N 20. (0—5.—45)

ექიმი ქ. ქ უ თ ა ი ს ი ზ ი

ფ. ტყეშელაშვილი

იღებს მინაგან და სპეციალურად ვენერიულ, საარდე და სასქესო აგებულებათა სიფილისის და კანის სნეულებით ავადმყოფთ. 9—12 ს. 6—8 საღ., ტფილისის ქ. ციხალოვის სახლი, (50—15—2

ექიმი რ. დ. მაჩავარიანი

იღებს ავადმყოფთ ყოველ დღე დილით 8—11 საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე ბაგინოვის ქუჩა N 7. თ.—180—85

ექიმი ჯ ა ფ ა რ ი ძ ე

ქ. ქუთაისში

ყვავილ ყურის, ყელის, ცხვირის, ბავშვების და მინაგანის სნეულებით ავადმყოფებს ყოველ დღე. ტფილისის ქუჩა, სახლი თავ. ნიკარაძისა. (თ.—188—82

ექიმი ა. ბ ი ლ ი ს ა

ნინო რცხილაძე

იღებს ავადმყოფთ დილით 9—2 საათამდე. საღამ. 5—7 საათ. იზმაილოვისა ქ. N2.

ექიმი შ. ა. მიქელაძე

იღებს შინაგან და ბავშვიანა სნეულებიანი ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ.—6 ნახ. ხაალამდის. კაზეთის ქ. ტელეფონი N 816.

ქ. ქ უ თ ა ი ს ზ ი

ქირურგიული და დედათა სნეულების

საავადმყოფო

სამშობიარო განყოფილებით ექიმის

ივ. ბოკერიასი

გიმნაზიის ქუჩა, თეატრის პირდაპირ. იქვე ყამლობენ სიფილს პროფესორ ერლიხის ახალი საშუალებით „606“. (30—405—38)

ტფილისი, 12 თებერვალი

კახეთის რკინის გზა და მისი მტერ-მოყვარენი. კახეთის რკინის გზის გამო დრო-გამოშვებით „ტიფ. ლისტ.“ დაილაპარაკებს ხოლმე, შაგრამ ისე კი, რომ სჯობია. ბიან სრულიად არ დაილაპარაკოს, რადგანაც ყოველთვის რაღაც უკმაყოფილება ეტყობა. ნუ გგონიათ, რომ ეს უკმაყოფილება რაიმე სერიოზულ მიზეზებისაგან წარმოსდგებოდეს! სრულიადაც არა. აბა ერთი ყური დაუგდეთ რას ამბობს „ტიფ. ლისტოკ“-ის სწორ-უპოვარი პუბლიცისტი კახეთის რკინის გზის შესახებ. „რკინის გზა რაც შეიძლება, მალე უნდა გაკეთდეს. მაგრამ ძალიც თავიც აქ მარხია. ვინ უნდა გააკეთოს? ვინ დაიპერს ამშენებელთა, მოიჯარადრეთა და სხვათა მომგებიან ადგილებს? თავისი ხალხი თუ საქმის მცოდნე სპეციალისტები, თუნდაც ეს უკანასკნელნი უცხონიც იყვნენ? მაგრამ ჯერ თავისიანი უნდა მოაწყონ, ნათესავები, ნაცნობები, საქმეზე კი ეხოლოდ ამის შემდეგ დაიწყებენ ფიქრსა“.

ჩვენ არაკითარი საბუთი არა გვაქვს ვიფიქროთ, რომ კახეთის რკინის გზა თავად-აზნაურობისაა ან „ახელებს ეკუთვნით. რკინის გზა, რომელიც უნდა გაკეთდეს, უპირველეს ყოვლისა მუშებისა, ხელოსნებისა, ვაჭრებისა და გლეხებისა უფროა, ვიდრე არა მოკრავ ქონების პატრონთა და მეგმამულეთა... ყურსა გვჭრის ასეთი წინადადებები: რკინის გზა **ჩვენია!** მას **ჩვენები** გაიყვანენ. პირდაპირ გინდა რომ უთხრა: „რკინის გზა არც ჩვენია, არც თქვენი, არამედ ამიერ-კავკასიის ყველა მცხოვრებლებისა, რომელნიც ჰქმნიან სიმდიდრეს და რომელნიც მას საერთო სარგებლობისთვის გამოიყენებენ“.

ამისთანა ჰანგებზე სწერს ბ-ნი ნორდი და დარწმუნებულია, რომ ვერ გაიგებენ, რა სჭრის მის სმენას, რა დაესო გულს ლახვრად. რკინის გზა ამიერ კავკასიისაო! ჩვენც ძალიან კარგად ვიცით, რომ კახეთის რკინის გზა რაოდენადმე მთელ ამიერ-კავკასიას მისცემს სარგებლობას, მაგრამ

ეს კიდევ იმას არა ნიშნავს, რომ იგი მთელი ამიერ-კავკასიისაა. ამის თქმა ისეთივე აბსურდი იქნებოდა, როგორც იმის, რომ მანთაშევის ნავთის შადრევანები, რომლითაც არამც თუ ამიერ-კავკასია, მთელი ქვეყანა სარგებლობს, ამიერ-კავკასიისა არ არის. ეს ისეთი უბრალო ჭეშმარიტებაა, რომ მხოლოდ ნორდისთვის გვჭირდება მისი განმარტება.

კახეთის რკინის გზის გაკვანის დროს უნდა ვხელმძღვანელობდეთ იმ მოსაზრებით, რომ საჭიროა არჩევა მცოდნე პირებისა და არა უსათუოდ თავიხიანებისაო? ესეც ძველი ზღაპარია. ქალაქის გამგეობის წევრის არჩევის დროსაც ამ ჰანგებზე მღეროდნენ „ტიფლ. ლისტ“. პუბლიცისტები. ამიტომ ეხლაც ისეთსავე პასუხს გავცემთ, რანაირიც მაშინ გავეცით. ქართველებს **თავიხიანებშიაც** საკმაოდ მოეძებნება ისეთი პირნი, რომელნიც **საქმიხთვის გამოსადეგნი** და სასარგებლონი იქნებიან. დარწმუნებული ბრძანდებოდეს ბატონი ნორდი და მისი თანამოაზრენი, რომ ქართველებს **სხვებში** არ დასჭირდება საქმისთვის სასარგებლო კაცების ძებნა...

სტუდენტების მოძრაობა

დეპეშა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

უაზანი. ქალთა უმაღლეს კურსების საბჭომ მოაგონა მსმენელებს, რომ თუ წესიერი სწავლა არ დაიწყო, კურსები დაიკეტებაო.

პეტერბურგი. უნივერსიტეტს კვლავ პოლიცია იცავს. ძალიან ბევრი პროფესორი ავადმყოფობის გამო ლექციებს არ კითხულობს. აღმოსავლეთ ენებისა და იურიდიულ ფაკულტეტებზე ზოგი ლექცია შესდგა; ზოგი აუდიტორია კი სულ არ გაღებულა, რადგანაც არც ლექტორები იყვნენ და არც მსმენელები. კარიდორში დაატუსაღეს სტუდენტი, რომელიც ქიმიურ ობსტრუქციის მოხდენას აპირებდა. ბესტუჟევის კურსებზე, სამთო და ქალთა საქიმო ინსტიტუტებში სწავლა კვლავ არ არის.

ეკატერინოსლავი. სამთო სასწავლებლის საბჭომ გადასწყვიტა გაფიცულ მოსწავლეებს მოუსპოს (სტიპენდიები?)

ხარკოვი. უნივერსიტეტში თითქმის ყველა ლექციები შესდგა, სამასზე მეტი მსმენელი იყო. სხვა უმაღლეს სასწავლებლებში ნორმალური მდგომარეობაა.

ადესა. უნივერსიტეტში ლექციების კითხვის დროს ვესტიბიულში დააქციეს სითხე, რომელმაც საშინელი სუნი დააყენა. დაატუსაღეს რვა სტუდენტი. სტუდენტებს ურიგებენ ფურცლებს, რომლებშიაც თვითეულმა მათგანმა უნდა აღიშნოს, სურს თუ არა მეცადინეობა. ქალთა უმაღლეს კურსებზე ცოტა მსმენელებია. დაატუსაღეს რვა მსმენელი, რომლებმაც პოლიციის ბრძანება არ შეასრულეს.

მოსკოვი. სტამბა „რუსკ. ტრ“. დაიპირეს სოციალისტ-რევოლუციონურ სტუდენტთა პროკლამაცია.

სტუდენტების მოძრაობის შესახებ გაზეთი „რეჩი“ შემდეგს ცნობებს გადმოგვცემს: პეტერბურგში, გრადონაჩალნიკის ბრძანებით, არეულობის მოხდენისთვის დაატუსაღეს 26 სტუდენტი. ამათგან სამი ქართველი ყოფილა: გ. დ. ანდრიაძე, ლ. ა. გაბაშვილი და ნ. პ. დიდებულიძე.

---

5 თებერვალს პეტერბურგის ქალთა საქიმო ინსტიტუტში სწავლა არა ყოფილა.

მოსკოვის უნივერსიტეტში 5 თებერვალმა მშვიდობიანად ჩაიარა. სტუდენტთა უმრავლესობა ლექციებზე სულ არ დადის. წესდგა მხოლოდ სამი ლექცია. პროფესორს ფილიპოვს სტუდენტები სტვენით დაეხვდნენ. მოძრაობის დაწყების შემდეგ ეს პირველი დღეა უნივერსიტეტში რომ პოლიცია არ შეიყვანეს.

სამსახურს თავს ანებებენ კიდევ შემდეგი პროფესორები: რეინი, პრ.-დ. ნოვგოროდცევი, ბულგაკოვი, პლეტნიოვი, პოლიაკოვი, ნოვიკოვი, სტეპანოვი, ვლასოვი და შივლკინი. სულ უკვე 50 თხოვნაა წარდგენილი სამსახურის თავის დანებების შესახებ.

საბჭოს დელეგატები, რომელთაც პირის-პირ უნდა მოელაპარაკათ მინისტრთან, ჯერაც არ გასულან მოსკოვიდან, რადგანაც თვით მინისტრია ნება-რთვას ელიან.

ვაჭრობის სამინისტრომ კიევის უნივერსიტეტს მოსთხოვა დედანი იმ ოქმისა, რომელზედაც ხელი უწერიათ პროფესორებს და რომელშიაც აღნიშნული იყო, რომ იანვარის ცირკულიარის ცხოვრებაში გატარება მოუხერხებელიაო. ჩვენ უკვე გვქონდა მოხსენებული, რომ ამავე საქმის გამო უკვე რამდენიმე პროფესორი დაითხოვეს სამსახურიდან.

ადესიდან „რეჩ“-ს ატყობინებენ, უნივერსიტეტში მომხდარ ამბების შესახებ მხოლოდ ოფიციალური ცნობები დაბეჭდეს. ბევრი სტუდენტი გაჩხრიკეს. იურიდიულ ფაკულტეტზე სწავლა ნორმალურად მიდიოდა. სხვა ფაკულტეტებსა და ქალთა უმაღლეს კურსებზე ცოტა მსმენელებია. უნივერსიტეტსა და ქალთა უმაღლეს კურსებში პოლიციაა.

რუსეთ-ჩინეთის უთანხმოება

დეპეშა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

(ოფიციალური)

პეტერბურგი. ვაიკუბუს მთავარ მმართველის თ-დ ციინის საპასუხო ნოტა პეკინში მყოფ რუსეთის დესპანს 1911 წ. 7 თებერვალს. პატივი მქონდა მიმეღო თქვენის ალმატებულების მიერ 3 თებერვალს გამოგზავნილ ქაღალდის შინაარსი და მოვალეობად მიმაჩნია ყველა თქვენგან წამოყენებულ მუხლზე გიპასუხოთ. **პირველი**—საზღვრის ორთავე მხარის 50 ვერსის მანძილზე ურთიერთშორის ბიღებულია საქონლის უბაჟოდ შეტან-გატანა. ხელშეკრულების თანახმად ეს შეთანხმება ბევრს წელთა განმავლობაში სრულდებოდა. რაც შეეხება რუსეთის მთავრობის განცხადებას, რომ მისი უფლებანი 50 ვერსის სივრცის გარედ იზღუდება, და მას, ჩინეთს საზღვრებს, თავისუფლად უნდა შეეძლოს ტარიფის დაწესება,—ძე ვერ მივმხვდარვარ, აქ რაზე გვითითებს რუსეთის მთავრობა და ეჭვით ვფიქრობ, რომ ეს განცხადება ჩემდამი რწმუნებულ სამინისტროს მიერ 1909 წ. 22 დეკემბრის ცნობას თუ ეხება, რომლითაც ჩინეთის სოვდაგართა თხოვნის მიხედვით, რუსეთის მთავრობის წინაშე ვშუამდგომლობდი, რათა მას მხედველობაში მიეღო სავაჭრო ინტერესები და მეგობრულ განწყობილების დასადასტურებლად ბაჟების გადახდევინების ვადა გადაედო. ეს შუამდგომლობა რუსეთის მთავრობამ დაეკმაყოფილა და უფლებათა შეზღუდვად არ უნდა ყოფილიყო მიჩნეული. **მეორე**—ჩინეთისა და რუსეთის ქვეშევრდომთა შორის ატეხილ ნარევ საქმეთა გარჩევა დადასტურებულია 1891 წ. მე-11 მუხლით. ბევრ წელთა განმავლობაში სრულდებოდა კიდეც და ჩემდა რწმუნებულ სამინისტროს ამის თაობაზე პროტესტი არაოდეს არ განუცხადებია.

მესამე—ხელშეკრულობის მე-12 მუხლის ძალით, რუსეთის ქვეშევრდომთ დროებით უფლება აქვთ უბაჟოდ ივაჭრონ როგორც მონგოლიის ყველა პუნქტებში, ისე ილესა, ტარბაგატეს, კაშგარსა, უკმცასა და საზოგადოდ ჩინეთის კედლის გარედ ტიანშანის უღელტეხილის ორსავ მხარეზე მდებარე ადგილებში. ეს უფლება მაშინ გაუქმდება, როდესაც ვაჭრობის გაფართოებისა გამო, ტარიფის დაწესება აუცილებელი გახდება, რაზედაც ორთავე სახელმწიფო შეთანხმდებიან.

ხელშეკრულობის დებულება იმის თაობაზე, რომ რუსეთის ქვეშევრდომთ უფლება ენიჭებათ ჩინეთის ყველა ჩამოთვლილ პუნქტებში თავისუფლად შეუძლიანთ საალებ-მიცემოდ საქონლის შეტან-გატანა, რაც ცხადად და განსაზღვრით არა ნათქვამი,—ეს ჩინეთს არაოდეს არ დაურღვევია. **მეოთხე.**—ხელშეკრულობის მეათე მუხლში მოხსენებულია, რომ რუსეთს უფლება აქვს საელჩო დააწესოს კობდოსა, ქამსა და გუჩენში აღებ მიცემობის განვითარების მიხედვით და ჩინეთის მთავრობასთან შეთანხმებით. ამ პუნქტთა ცხოვრების დაკვირვებითი გამოკვლევა ჰმოწმობს, რომ იქ ვაჭრობა მართლაც განვითარდა და ჩინეთის მთავრობა აღნიშნულ სამს პუნქტში თანახმაცაა რუსეთის საელჩოების დაარსებისა, მხოლოდ იმ პირობით, თუ შესრულებულ იქმნება მე 12 მუხლის აზრი, ესე იგი შემოღებულ იქმნეს საბაჟო ტარიფი. **მეხუთე.**—ხელშეკრულობის მე 11 მუხლის თანახმად 1881 წ. წესი, რომელიც რუსეთისა და ჩინეთის ადგილობრივ მმართველთა შეხვედრისა და მიწერ-მოწერის დროს უნდა სრულდებოდეს, დამყარებული უნდა იყოს ურთ-ერთისადმი ყურადღებაზე, რაც ორთავე მეგობარ სახელმწიფოს თანამდებობის პირთ უნდა გამოიჩინონ. რადგანაც რუსეთის მთავრობამ სურვილი განაცხადა, მისი ელჩნი ოფიციალურ პირებად მივიჩნიოთ, წინაალმდეგი არა ვარ, რათა არსებულ საერთო დებულებათა მიხედვით ურთ-ერთ შორის შეგამუშაოთ მათ შორის დამოკიდებულების წესი. რუსეთისა და ჩინეთის მმართველთა მიერ სადაო საქმეთა საზიაროდ განხილვა ხელშეკრულობის დებულებათა მე-11 მუხლის თანახმად (1881 წ.) უნდა სწარმოებდეს და ადგილობრივ მმართველთა ყურადღებას აუკილებლად მივაქცევთ, რომ ამ მუხლის განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ. **მეექვსე.**—რუსეთის მთავრობას უფლება აქვს ხელშეკრულობის მე-13 მუხლის დებულებით იხელმძღვანელოს როგორც იმ პუნქტებში, სადაც გადაწყვეტილია საელჩოთა დაარსება, აგრეთვე კალგანში.

ჩინეთის მთავრობას არაოდეს წინააღმდეგობა არ გაუწევია ხელშეკრულობის ძალით რუსეთისადმი მინიჭებულ უპირატესობის თაობაზე, რაც კი ზემორე მოხსენებულ ექვს მუხლშია მოხსენებული. ყოველთვის, როდესაც კი ჩინეთის ადგილობრივი მმართველნი რუსეთის წარმომადგენელთან ვერ შეთანხმებულან, ჩემდამი რწმუნებული სამინისტროს განკარგულება მოუხდენია სამართლიანად მოქცეულიყვნენ და ხელშეკრულობის მუხლნი არ დაერღვიათ.

ხოლო, თუ ადგილობრივი აგენტები სხვა და სხვა გვარ ცნობებს იძლევიან და ამ ნიადაგზე ურთ-ერთშორის მითქმა-მოთქმა იბადება, ეს ჩვეულებრივი მოვლენაა საერთაშორისო დამოკიდებულობაში და არა შემთხვევაში არ შეიძლება გავგოთ, როგორც „ხელშეკრულების აზრის შეუფერებელი რამ“. ამგვარ საკითხების გამორკვევა და მოწესრიგება ყოველთვის შეიძლება გულახდილისა და გულწრფელის მოლაპარაკებით და ურთ-ერთ შორის სამართლიანობის დაცვით. ჩემთვის სრულებით გაუგებარია, ვითომც ჩინეთის მთავრობას რუსეთთან კეთილშობილურ განწყობილების განგრძობა არა ჰსურდეს. ხოლო თქვენი განცხადება იმის თაობაზე, რომ რუსეთი მოქმედების თავისუფლებას [illegible] შეალებათა არჩევაში [illegible] არ შეჰფერის ორ სახელმწიფოთ მეგობრულს განწყობილებას და მეტად სამწუხაროა ჩემთვის, რომ რუსეთის მთავრობა სრულიად მოელოდნელად ითვისებს ასეთს აზრს.

თქვენს ალმატებულებას მოვახსენებ ყველა ზემოაღნიშნულს და ვალდებულად ვთვლი ჩემს თავს დაბეჯითებით გთხოვოთ, რუსეთის მთავრობას აუწყოთ, რომ ჩინეთის მთავრობა მუდამ ასრულებდა ხელშეკრულობის პრინციპს და ყოველთვის მზადაა ყველა საკითხები ხელშეკრულობის თანახმად გადასჭრას, რათა ურთ-ერთის სარგებლობას გამოესარჩლოს და ორივ სახელმწიფოს შორის ძველთაგანვე არსებული მეგობრული განწყობილება დაიცვას.

პარიზი. პრესა სიამოვნებით აღნიშნავს, რომ რუსეთ-ჩინეთის კონფლიქტი მშვიდობიანად თავდება.

მეაბრეშუმეთათვის უსაჭიროესი დარიგება

ადამიანი ყოველთვის მოიწევს ჩვენში აბრეშუმის კარგ მოსავალს თუ საქმეს დაუკვირდება და უბრალო შეცდომებს არ დაუშვებს. სულ ერთი თვის განმავლობაშია საჭირო დაკვირვებით იშრომოს კაცმა და მაშინ შენი შრომა უსათუოდ გამოიღებს ოჯახისათვის სასარგებლო ნაყოფს. ამიტომ გთხოვთ დაგვიჯეროთ და შეგვისრულოთ ის, რაც თქვენ თვითონ უნდა იცოდეთ, ამიდენი ჩვეულებრივი ცდის შემდეგ; რამოდენიმე წესი იცით კიდეც, მაგრამ იცით სრულიად უწესოდ და დაულაგებლად, ამიტომ ვეცდები ნათლად გადმოგცეთ უსაჭიროესი დარიგება, რასაც შეუძლიან ალოგრძნოს და განავითაროს ჩვენი სუსტი მეაბრეშუმეობა.

იაფი თესლის მაძებარი ხშირად ცუდსა ჰყიდულობს, ამიტომ ზარალობს კიდეც. თესლის სისაღეს დიდი მნიშვნელობა აქვს მეაბრეშუმეობაში, ამიტომ თავის დროზე უნდა შეეიძინოთ კარგი თესლი და ღირებულიც. საღი თესლის შეძენის შემდეგ, ყურადღება მიაქციეთ და შესაფერად მოუარეთ. თესლს სულიერ არსების თვისება აქვს, ჰგრძობს და სულს ითქვამს, ამიტომ ზამთარში, და უფრო თებერვალ-მარტ-აპრილში, სანამ გამოყვანას შეუდგებოდეთ, სუფთა ჰაერზე უნდა შევინახოთ, ცივად, ჩრდილოეთში, სადაც მზე არ ადგია და ცეცხლის სითბოც არა ჰხვდება. ეს გამოყვანამდეს, შემდეგ—აპრილში, როცა ბეოლი გაიკვირტება და ნორჩი ფოთლები გამოჩნდება, მაშინ თესლიდან ჭიის გამოყვანას უნდა შეუდგეთ. ჭიის გამოყვანის დროს, მუდმივი სითბო ისეა საჭირო, როგორც ბავშვის დაბადების დროს ბებია ქალის დახმარება.

როცა ჰავა ცვალებადია, ხან თბილია და ხან ცივი, მაშინ ჭიებს გამოსვლა უჭირთ, სუსტდებიან, ხშირად ბევრი იხოცება კიდეც, ამიტომ საჭიროა იქონიოთ ინკუბატორები (გამოსაჩეკები). მაგრამ, სანამ გამოსაჩეკებს შემოვიღებდეთ, საჭიროა მეზობლებმა თავი მოუყაროთ ჭიის თესლს ბუხრიან კარგ ოთახში, ან ფეჩი დასდგათ, ცეცხლი გაიჩაღოთ, სითბო თან და თან შეუწყვეტლივ გაძლიეროთ, რომ რემიურით 18—20 გრადუსამდე ავიდეს. თუ ჰაერი ძალიან გამოშრეს, საჭირო იქნება ცეცხლის წინ დადგათ ჭურჭლით წყალი. თუ ფეჩია, მაშინ თავფართე ჭურჭლით ფეჩზე დადგით წყალი, რაიაა ოთახის მშრალ ჰაერს საჭირო სინოტიე მიემატოს. ამნაირ საშუალებით, ჭიები უფრო თანატოლად გაჩოვლენ და უფრო ამტანიც იქნებიან. ბუნებასაც რომ დავაკვლოთ, საღის თესლიდან ჭია უთუოდ გამოვა, მაგრამ თანატოლი არ იქნება, დასუსტდება კიდეც, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ხან სიცივე და ხან სითბო დაუდგება.

ჩვენში ჭიის ბევრგვარი ავადმყოფობაა გავრცელებული, ამიტომ ჭიების გამოყვანის წინად აუცილებლად დასწმინდეთ სახლები. წყალში გახსნილი კირით შეათეთრეთ საჭიე სახლის კედლები, იატაკი, ჭერი; წყალში გახსნილის შაბიამანით დარეცხეთ ძველი რელტები, ჩაფარები, ცახები და კედლებსაც ასხურეთ. შემდეგ დაწმანეთ კარგათ სახლის კედლები და შიგ შუა ადგილას კეცზე, ან მიწაზე დასწვით 5 ან 7 გირვანქა დაფქვილი გოგირდი და ნახევარი გირვანქა გვარჯილა ერთად არეული. გოგირდს წაუკიდეთ ცეცხლი, მაშინვე დაკეტეთ ფანჯრები, ჩქარა გამოდით გარეთ და კარი გამოიხურეთ. ცოცხალი არაფერი დასტოვოთ შიგ, თორემ მოჰკლავს. გოგირდის კვამლმა იტრიალოს სახლში 24 საათის განმავლობაში. შემდეგ გაალეთ კარები, კარგათ ჰაერი გასწმინდეთ და გადაიყვანეთ ახალ გამოსული ჭიები.

ახალგაზდა ჭიებისთვის ძალიან მარგებელია რამდენიმე წლის განმავლობაში დაუბელავი ბეოლის ახალგაზდა ფოთოლი, სუფთა დანით დაჭრილი. შემდეგ ჭიების გაზრდის მიხედვით, აჭმევთ, შესაფერათ გაზდილ ფოთლებს. საზოგადოდ, დაუბელავ ბეოლის ფოთოლი უფრო ადვილი მოსანელებელია და მარგებელიცაა, ამიტომ პირველ ხანებში მაინც, სანამდე გეშოვეპოდეთ, ის აჭამეთ. ნისლიან და ღრუბლიან დღეებში ფოთოლი არ უნდა მოკრიფოთ, რადგანაც მაშინ ფოთოლს ეკვრის დედამიწიდან ასული მიკრობები, რომელიც ავადმყოფობას (ფლაშერს) გააჩენს თუ დანამული, ცვარიანი ან სველი ფოთოლი აჭამეთ. ისევ ჯობს მშიერი დარჩეს ჭია ვინემ, საწამლავი აჭამოთ. უკიდურეს შემთხვევაში შეგიძლიათ წვიმისაგან ნაბანი მაგრამ ჩრდილში გამშრალი ფოთოლი აჭამოთ. ფოთოლი უნდა მოკრიფოთ როცა მზე კარგათ გააშრობს მას, დილით 9—11 საათზე და საღამოთი 4—6 საათზე. ფოთოლი არ შეახორავოთ, არ ჩახურდეს, არ მოძველდეს. ძველი და ჩახურებული ფოთოლი არ აჭამოთ, ჭიისათვის საწამლავია. ფოთოლი მიწაზე არ დაჭყაროთ მტვერი შეჰყვება და ჭიას ავათმყოფობას გაუჩენს. ფოთოლი ჩელტზე, ჩაფარაზე ან სუფთა ტახტზე დაჭყარეთ.

მცოდნე მეაბრეშუმენი გვირჩევენ, რომ ახალგაზდა ჭიებს დღეში ექვსჯერ ვაჭამოთ, დიდი კანის დროს ოთხი ჯერი საკმაოა. ამნაირად ნასაზრდოები და თავიდანვე ძალიან თხდათ—თავისუფლად გაშლილი ჭიები ბევრ უბედურებას ასცდებიან და ჩქარაც იზრდებიან, ასე 32—35 დღეში დამთავრდებიან და გააკეთებენ ბევრით მეტს, მძიმესა და კარგ პარკს.

მაისმა კარგი დარები იცის, ამიტომ სჯობს ამ თვეში მოათავებინოთ ჭიებს პარკის ახვევა. ეს ძლიერ საჭიროა ბეოლებისთვისაც, რადგანაც ივნისში დაბელილი ბეოლა მალე ფუჭდება და ხმება.

6 მისხალ თესლისთვის საჭიროა მოიმზადოთ ჩაფარა ან ჩელტი შემდეგი ზომისა: პირველ კანში 1—4 ოთხ-კუთხი ალაბია საჭიროა. მეორე კანში 6—10 ალაბამდეა საჭიროა; მესამე კანში 12—20 ალაბამდე გაიწევს. მეოთხე კანის დროს 26—38 ალაბამდე და მეხუთე კანის დროს კი 50—70 ოთხ-კუთხი ალაბი სივრცეა საჭირო.—ჩაფარზე ან ჩელტზე (ლასტზე) გადააფარეთ ქაღალდი, რომ განავალი ძირს არა ცვივოდეს ქვედა ჭიებს.

ჭიების გადასაყვანად განსაკუთრებით დიდკანებში შეგიძლიანთ მოიხმაროთ ვედის ძაფისაგან დაქსელილი ბადეები, ჯოხებზე გადაკიმული; რამდენადაც მეტი გექნებათ ესენი, შრომა მით უფრო შეგიმცირდებათ და გაგადვილდებათ. ახალგაზდა ჭიები შეგიძლიანთ გადაიყვანოთ დახვრეტილ ქაღალდების საშუალებით, აგრეთვე ფოთლებითაც. პირველ ხანებში დღეში ერთხელ მაინც უნდა შეცვალოთ ადგილი მეტჯერ თუ ვერ მოასწრებთ. მეოთხე, მეხუთე კანის დროს კი უსათუოდ ორ დღეში ერთხელ მაინც უნდა გადაჭსხათ. ჯენჯი (ნაძირალა) ხშირად გამოუცვალეთ, სისუფთავე ძლიერ საჭიროა. საჭიეში, განსაკუთრებით როცა ჭიები სჭამენ მტვერი არ დაყენოთ; საჭმელის მიცემის წინედ დახვეტეთ სველის ჩვარით ან სველის ცოცხით თორემ მშრალი მტვერი ავარდება, რომელშიაც არი მიკრობები, ცვივა ფოთლებზე და ჭია რომ შესჭამს ავადმყოფობას გაუჩენს.—ჭიების გამოსვლის დღიდან ვე ეცადეთ, რომ თანატოლი ჭიები ერთად მოაქციოთ, უკან ჩამორჩენილები კი—ერთად. უჭმელობით ჭიების ჩამოქვეითება, იმისთვის, რომ „ერთმანეთს წავაწევთო“ მაენებელია.

კანის ცვლის დროს უსათუოდ თანატოლი ჭიები ერთად ცადაიყვანეთ, უკან ჩამორჩენილები კი—ერთად. თუ რამოდენიმე ჭია ჯენჯ-

მოსკოვის პროფესორთა საბჭოს „დასაბუთებული დადგენილება“

„მოსკოვის სიმპერატორო უნივერსიტეტის საბჭო, დღევანდელ მძიმე ხანაში, საჭიროდ ჰრაცხს სახალხო განათლების სამინისტროს გამგეს გაზეთებში მოთავსებულ ოფიციალურ ცნობათა გამო, უკვე დათხოვნილ და დათხოვნად განმზადებულ მოსკოვის პროფესორთა ა. ა. მანუილოვის, მ. ა. მენზბირისა და პ. ა. მინაკოვის თაობაზე. საბჭოს საჭიროდ მიაჩნია მთავრობის ყურადღება შემდეგ გარემოებას მიაქციოს.

ზემოხსენებულ პროფესორთა წინააღმდეგ მიღებულ ზომათა საბაბად გახდა მათი თხოვნა, სამსახურიდან განთავისუფლებისა. 1911 წ. 28 იანვრის სხდომაზე საბჭომ ერთხმად განუცხადა მათ გულითადი მადლობა მათის მოღვაწეობისათვის და ამასთანავე თითქმის ერთხმად (ერთი ხმის წინააღმდეგ) მათ მიერ წამოყენებულ სამსახურიდან გასვლის მიზეზთა დასაბუთებას სევსებით მიემხრო.

საბჭომ დაასკვნა, რომ მინისტრთა საბჭოს დადგენილების შემდეგ, მათ მიერ არჩეულ პირთა თანამდებობის აღსრულება ყოვლად შეუძლებელია, რადგანაც მინისტრთა 11 იანვრის დადგენილება უნივერსიტეტში ორ მთავრობასა ჰქმნის, რაც თავის დღეში უნივერსიტეტს არ ახსოვს. პრაქტიკულად ასეთის მდგომარეობიდან გამომდინარეობდა, რომ ან ორივ მმართველი—უნივერსიტეტის რექტორი და ქალაქის უფროსი—სისწორით ვერ ასრულებდნენ თავის მოვალეობას, ან ერთ-ერთი ლაქვდებარეობდა მეორეს. საბჭო თავის დადგენილების გადაწყვეტის დროს ძირითად წესებზე ემყარებოდა, რომლის ძალითაც დროთა განმავლობაში აწარმოებდა საუნივერსიტეტო საქმეს. საბჭო უნივერსიტეტში პოლიტიკა არასოდეს არ შეუტანია, არც პარტიული ბრძოლა; პირიქით უნივერსიტეტი როგორც უმაღლეს კულტურულ-მეცნიერულ და სწავლის დაწესებულებად მიაჩნდა.

დღესაც რომ გადაათვალიეროთ მოსკოვის უნივერსიტეტის ავტონომიურ მმართველობის მატიანე, ვერც ერთს ფაქტს ვერ იპოვნით, რომ საბჭოს ამ პრინციპისათვის ელალატნოს თავის მოქმედებაში.

საბჭო 28 იანვრის სხდომაზედაც ამავე აკადემიურ ნიადაგზე დარჩა.

საბჭოს არ შეუძლიან თავის მიერ ამორჩეულ პირებთან მჭიდრო კავშირს არა ჰგრძნობდეს არა მარტო იმისათვის რომ იგინი დაიჯაჯნენ, როგორც ამორჩეულნი, არამედ იმისთვის რომ საბჭოს მათი საქციელი სრულებით სამართლიანად მიაჩნია.

უნივერსიტეტის საბჭო თვალს ვერ დაჰხუჭავს იმის თაობაზე, რომ მიღებული თუ განზრახული ზომები მოსკოვის უნივერსიტეტში დე-

ზორგანიზაციას შეიტანს, რაზედაც ჩვენს მოვალეობად მიაჩნია, მათს აღმატულებას, ბ. სახალხო განათლების მინისტრს ყურადღება მივაქციოთ.

ამ ზომათა მეოხებით, აკადემიურ მეცადინეობის კალაპოტში ჩაყენება თუ წინედ საეჭვო იყო, ეხლა განუხორციელებლად მიკვაჩნია. საბჭო არა ჰმალავს, რომ მოსკოვის უნივერსიტეტის პროფესორთა მთელი წყება, იმ ზომებს ისე უცქერის როგორც მთავრობის სურვილს მათის სამსახურიდან გაძევებისას, მაშინ როდესაც იგინი სწორედ პირნათლად ასრულებენ თავის თანამდებობას, რომელიც საბჭომ აკისრა მას.

თვალი არ უნდა ავარიდოთ იმასაც, რომ თავის ნებით გასულ თუ დათხოვნილ პროფესორთა ნაცვლად, ახალ პირთა შოვნაც შეუძლებელი ხდება. ეს არ მოხდებოდა უფრო განათლებულ და მეცნიერთა რიცხვით ჩვენს ქვეყანაზე მდიდარს ქვეყანაში. პროფესორის წასვლას ხშირად სდევს მეცნიერულ დარგის შეფერხება და დაძლუპველად ჰმოქმედობს ახალგაზდობის სამეცნიერო მუშაობაზე. ამისდა მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი პროფესორთაგანი ნივთიერად ხელმოკლეობას განიცდის, ძალა-უნებურად უხდებათ მათ სამსახურის მიტოვება და ეს ძალდატანებითი ნაბიჯია. ესეც ცხადად ამტკიცებს, თუ რა აუტანელ პირობებშია დღეს აკადემიური ცხოვრება.

ამ სამძიმო დროს, საბჭო თავის მოვალეობად სთვლის მთავრობის ყურადღება მიაქციოს იმ გარემოებას, რომ მიღებული ზომები განზრახულ მიზანს არ შეეფერება და უწყებულ ფარგლებს გადასცდა.

ამ ზომით საუკუნოებით ნაგები რუსეთის ცხოვრება და ისტორია იმსხვრევა. ჩვენის ქვეყნის უძველეს განათლების ტაძარს, ევროპის თვალსაჩინო მეცნიერულ ტაძარს ფეხქვეშიდან საძირკველს აცლიან. ამის გამართლება სტუდენტთა მოძრაობით ყოვლად შეუძლებელია.

მომხდარმა ამბებმა მოსკოვის უნივერსიტეტს ავტონომია არსებითად დაურღვია, მაგრამ ამ დარღვევამ სტუდენტთა მღელვარება ვერ შეაჩერა.

ახალ ზომებს აუცილებელის შედეგებით, უფრო მეტი არეულობა შეაქვს უნივერსიტეტში.

საბჭო ერთ წუთსაც არა ჰფიქრობს, რომ სახალხო განთლების სამინისტროს მმართველი თავისის ზომებით ხელს უწყობდეს მოსკოვის საიმპერატორო უნივერსიტეტის დარღვევასა და დანგრევას".

დეპეშები

(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

საზღვარ-გარედ.

11 თებერვალი

ბერლინი. 1910 წლის პირველ დეკემბრის აღწერის თანახმად ამ ჟამად გერმანიაში 64,896,881 მცხოვრებია.—ჩინეთიდან საცვლებისა და ძველ ტანისამოსის შემოტანა აიკრძალა.

ვაშინგტონი. ტაფტმა სენატში შეიტანა პროექტი, რომლითაც იაპონიის ემიგრანტებს ისევ უნდა ძიეცეთ უფლება ამერიკაში შესვლისა.

კალკუტა. ბენგალიის ანარქისტებმა დამე მოჰკლეს პოლიციის პოლიტიკურ განყოფილების აფიცერი.

ათინა. რვა თებერვალს ბერძენ სალდათებს ოსმალეთის სალდათები დაეცნენ. ერთი სალდათი ბერძნებისა ოსმალეთის ტერიტორიაზე მოჰკლეს. ოსმალეთისა და საბერძნეთის შორის დადებულ ხელშეკრულობით ბერძენ სალდათებს ნება ჰქონდათ ოსმალეთის საზღვრებზე გადასულიყვნენ სურსათის შესაძენად.

სტამბოლი. ფინანსთა მინისტრმა პალატაში სხვათა შორის აღნიშნა, საფრანგეთთან ფინანსიური დამოკიდებულება დავიჭირეთ, და ამიტომ პარიზის ბირჟაზე უკვე შეიძლება ოსმალეთის ფასიან ქაღალდების შეძენაო.

ქრისტიანია. მინისტრ-პრეზიდენტს უთქვამს, რუსეთსა და ნორვეგიის შორის მეგობრული განწყობილება არსებობს, ჯარს ჩრდილოეთისკენ მხოლოდ იმიტომ ვგზავნი, რომ ჩვენი ნეიტრალიტეტი დავიცვათო.

ლონდონი. ქვედა პალატამ მიიღო მთავრობის კანონ-პროექტი.

ვაშინგტონი. პალატამ მიიღო კანონ-პროექტი კუნძულების გასაძლიერებლად 5 მილ. 3000 ათასის დოლარის გადადების შესახებ.

ლონდონი. ვიქტორიას ძეგლს 3 მაისს გახსნიან.

პარიზი. მოულოდნელად გარდაიცვალა სამხედრო მინისტრი ბრეანი. პალატაში ჯავშნიან გემების აშენების კანონ-პროექტის განხილვის დროს სოციალისტმა სამმხა სთქვა, უნდა აღვძრათ საკითხი შეიარაღების საერთა-შორისო შემცირების შესახებაო.

ლონდონი. რეიტერის სააგენტო იუწყება, გარეშე საქმეთა უწყებამ უკვე მიიღო რუსეთის პასუხი იმ პროტესტისა, რომელიც ინგლისს განუცხადებია. პროტესტი სახელმწიფო სათათბიროს მიერ მიღებულ თეთრს ზღვაზე თევზის ჭერის კანონ-პროექტს გამოუწვევია.

სერაევო. სეიმში დეპუტატს სროსკიჩს განუცხადებია, სერბები დუალისტურს მონარქიისა, ბოსნიის ავტონომიის მომხრენი არიან და ტრიალიზმის წინააღმდეგნი.

რუსეთი

გროზნა. მოჰკლეს ნავთის მწარმოებელი მაკ-გარკეი, ინგლისელი, ინჟენერი ბარნარი და რუსი ტელეფონისტი. დასჭრეს მაკ გერვეის ცოლი. თავს დამსხმელები, როგორც ეტყობა, ადგილობრივი მცხოვრებნი არიან.

კიევი. გაიარეს დუხობორებმა, რომელნიც ამერიკაში მიდიან სამეურნეო ახალშენის დასაარსებლად.

მოსკოვი. იმ სახლში, სადაც ქარხანა რალლეს მუშები სცხოვრობენ, ცეცხლი გაჩნდა. თავის შველის დროს 8 კაცი მძიმედ დაიჭრა, 17 მსუბუქად. ნანგრევებში ხუთი ნახშირად ქცეული გვამი იპოვეს, ამათგან ორი ბავშვისა.

სმოლენსკი. ქალაქის განაპირას მძარცველთა ბრბო აღმოაჩინეს.

ვარშავა. ქალაქის მახლობლად იპოვეს მოკვლილი თავი. პოლიციას ომსკიდან ცნობა მოუვიდა, ვარშავიდან მოვიდა ყუთი, რომელშიაც ქალის უთავო გვამი იდოვო.

სერდობსკი. ბერ-მონაზონმა ილიოდორემ თანხმობა განაცხადა ნოვოსელსკის მონასტერში გადასვლაზე, ათს თებერვალს წავა.

შამი

ასტრახანი. სოფელ ჯალისში სამი საეჭვო ავადმყოფი აღმოჩნდა.

ხარბინი. 9 თებერვალს იმყოფებოდა: ობსერვაციაში 680 ჩინელი, 9 ევროპიელი. განცალკევებულია 12 ჩინელი და 2 ევროპიელი. საავადმყოფოშია 27. მოკვდა: ობსერვაციაში 2. სულ დღე-დამის განმავლობაში მოკვდა 29. დარჩა: ობსერვაციაში 589 ჩინელი, 7 ევროპიელი, განცალკევებულთაგან—14 ჩინელი, 2 ევროპიელი, საავადმყოფოში 12.

ახალი ამბები

ტფილისი

✦ დღეს, 12 თებერვალს, **ეპისკოპოსად** აკურთხებენ არქიმანდრიტს პიმენს.

✦ 9 თებერვალს გ. თ. ყიფშიძემ საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებაში რეფერატი წაიკითხა ამ თემაზე: **„ქართულ ლექსთწყობა"**. რეფერატი დამსწრეთაგან ყურადღებით იქმნა მოსმენილი. დასასრულ კამათი გაიმართა.

✦ დღეს, საღამოს 8 საათზე, საზოგადო კლუბში მოჰხდება გაგრძელება საუბრისა **კახეთის რკინის გზის** გამო, რომლის შესახებ წინა კვირას ინჟენერმა თავ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილმა ვრცელი რეფერატი წაიკითხა.

✦ ქართულ გაზეთის „ახალი აზრი"ს თანამშრომელელნი, რომელნიც წარსულ წლის ოქტომბერში **დააპატიმრეს**, ხუთ-ხუთს წლით კავკასიიდას იგზავნებიან. სულ რვა კაცია. მათ შორის, ექიმი ნ. ჯაპინაძე.

✦ **პეტერბურგიდან გვწერენ:** კ. ფოცხვერაშვილი მიწვეულია იურიევში ქართულ კონცერტის გასამართავად. ჩვენი მომღერალი ი. სარაჯიშვილი კიევშია მიწვეული რამდენიმე გასტროლზე დიდ-მარხვაში. მალე აგრედვე დაიწყება ხმების გასინჯვა საიმპერატორო მარინსკის თეატრში, სადაც სარაჯიშვილიც იღებს მონაწილეობას. ჩვენი მეორე მომღერალი დოლონაძე (ბარიტონი) მიიღეს „ზიმნი ბუფში".

სტუდენტების მოძრაობის დროს დაპატიმრეს 7 ქართველი სტუდენტიც. ჯერ გამოურკვეველია, თუ რა მოელით მათ.

✦ კვირას, 13 თებერვალ, სახალხო წარმოდგენების პმართველი წრე გამართავს საღამოს წრის გამგეობის თავჯდომარის ნამყოფ **მარ. ივ. დემურიას ხსოვნის პატივსაცემლად**. საღამოს შვიდ საათზე სახალხო სახლის ფოიეში გადახდილ იქნება პანაშვიდი. 8 საათზე დაიწყება საღამო შემდეგი პროგრამით: 1, ცხოვრება და მოღვაწეობა მ. ი. დემურიასი, წაიკითხავს შ. შარაშიძე; 2, სცენის მოყვარეთაგან წარმოდგენილ იქნება „დედა და შვილი" ილ. ჭავჭავაძისა და „მაღაროს მუშა" გერბიდონისა, თარგ. ნ. გოცირიძისა, 3, დივერტისმენტი, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი დ. განდეგილი, თ. გოგოლაშვილი, ა. ჩირგაძე: ბ.ბ. თ. იოს. ალ. ბარათაშვილი, კ. ს. ცხომელიძე, კონ. ი. ჯაფარიძე, პ. პ. ფალიაშვილი, გ. ქუჩიშვილი, ძმ. პალაცევები და სხვ.

✦ დღეს საგანგებო კომისია შეიფასებს იმ მიწებს, **რომლის** გამოსყიდვასაც ხაზინა აპირებს ნავთლუღის **რკინის გზის** **სადგურის** გასაფართოებლად,

✦ **მთავრობის მამასახლისად ნამყოფის თავ. ნიკოლოზ ჩოლაყაშვილისა** და მისის ორის ჩაფრის გიორგი გოგნაძისა და ვ. დეკანოზიშვილის საქმე, რომელიც ამ დღეებში ტფ. ოლქის სასამართლოს უნდა გაერჩია, სხვა დროისთვის გადაიდო. ჰბრალდებათ ის, რომ გლეხი ილიკო ხორბალაძე ისე ძალიან გალახეს, რომ უკანასკნელი გარდაცვალა. ბრალდებულთ კატორგა მოელით.

✦ **ახალციხე.** 8 თებერვალს აქ გაირჩა ბოქაულის ალექსანდრე მაცნევიჩის საქმე. ბრალდებოდა მედუქნეებისაგან ქრთამის აღება. მიუსაჯეს 1½ წლით გამასწორებელ რაზმში გაგზავნა.

9 თებერვალს გაირჩა ტროფიმე მაჭარაძის საქმე. ბრალდებოდა რომანიულ ნიადაგზე ადგილობრივ პოლკის უნტერ-ოფიცრის მოკვლა. საამართლომ ერთის წლით ციხეში დაპატიმრება მიუსაჯა.

✦ 9 თებერვალს კავკასიაში **ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების** საბჭოს კრება ეოჰხდა. საბჭომ, სხვათა შორის, დაადგინა: 1) გამოურიცხოს საზოგადოების სკოლების მასწავლებელთ ყოველთვიურად ჯამაგირის 2% პენსიისათვის, 2) მისცეს ყაზბეგის სამრევლო სკოლას 750 მან. და 3) გადასდოს 500 მან, სოხუმის ეპარქიაში მდებარე ჯირხვანის ეკლესიის შესაკეთებლად.

✦ ტფ. მემამულე, ექიმი ქალი ე. გ. საგარდა—პასერბსკაია მთავრობის წინაშე შუამდგომლობს, ნება დართოს, თავის მამულში (ნავთლუღში) **სამეურნეო კურსები** მოაწყოს ქალთათვის.

✦ ქალაქის საბჭოს **საგრამვაიო კომისიამ** საგანგებო კომისია აირჩია ტრამვაის ვაგონების გასასინჯად.

✦ დღეს, 12 თებერვალს, გორში **საქველმოქმედო კონცერტი** გაიმართება დედათა პროგიმნაზიის სასარგებლოდ.

✦ წელს მთავრობამ 2,580 მან. გადასდო კავკასიაში **ჩაის სანერგეების** გასამრავლებლად.

✦ ნამესტნიკის კანცელარიამ 300 მან. გადასდო ტფ. **სამხალხო სკოლაში** ორის სტიპენდიანტის შესანახად.

✦ 10 თებერვალს კავკასიის სამხედრო სასამართლოში დაიწყო იმ ტერორისტ-გამომტყუებელთა საქმე, რომელთაც ფული მოსთხოვეს ტფ. ვაჭარს ყულჯანოვს და შესაშინებლად სახლის ეზოში ყუმბარა შეუგდეს. რეზოლუციას თავის დროზე ვაცნობებთ მკითხველთ.

✦ „ტფილისის საკრებულო"-მ უკვე შეიტანა ტფ. საკომერციო ბანკში ის ფული (1.000 მან.), რომელიც გადასდო კავკასიის **უნივერსიტეტის** სასარგებლოდ.

✦ ხვალ **სახალხო უნივერსიტეტის** საზოგადოების წევრთა საერთო კრება მოჰხდება.

✦ 10 თებერვალს ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი ნამესტნიკს წარუდგა და ქალაქის საქმეთა მდგომარეობა აუწყა.

✦ ტფ. მაზრის პირველ კანონიერების მომრიგებელმა შუამავალმა თავ. ბაგბაგაძემ სამსახურს თავი დანება.

✦ **უარეოფად** იქმნა შუამდგომლობა ამის შესახებ, **რომ** **რკინის გზიდან** **გორში** **შეტანილ** **ქვანლაზე** **ბაჟი** **დადგეს** **ქალაქის** **სასარგებლოდ**

კავკავის ქართული საკრედიტო ამხანაგობა

რედაქციამ მიიღო კავკავის ქართულ საკრედიტო ამხანაგობის 1910 წლის ანგარიში. მოგვყავს ამ ანგარიშიდან ზოგიერთი საყურადღებო ცნობები. როგორც ანგარიშიდანა სჩანს, კავკავის საკრედიტო ამხანაგობა, რომლის საპატიო მზრუნველადაც ამ ჟამად ს. ს. ელიავა, დაარსებულა 1909 წლის 26 ივლისს და დაარსების დროს ჰყოლია 45 წევრი; ძირითადი თანხა ჰქონია—3046 მანეთი. აქედან ასი თუმანი თვით ბ-ნ ელიავეს შეუტანია. ამხანაგობას უფლება აქვსათის წლის განმავლობაში ისარგებლოს ამ ფულით სრულიად უპროცენტოდ, მერე კი იგი უნდა გადაეცეს წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კავკავის სასწავლებელს.

ძირითად თანხის გარდა ამხანაგობის განკარგულებაში ყოფილა განსაზღვრულ ვადითა და მიმდინარე ანგარიშით მიბარებული ფული, რომელიც თან და თან იზრდებოდა და 1911 წლის პირველ იანვრისთვის გახდა 17590 მ. 41 კ. საანგარიშო წელიწადში ამხანაგობას ჰქონია კრედიტი სახელმწიფო ბანკში, საიდანაც რვაასი თუმანი გამოუტანია, მაგრამ ამ ფულით ძალიან ცოტა ხნით უსარგებლია, რადგანაც თითონაც აღმოჰჩენია მალე საკმაო თანხა. 1910 წელს ამხანაგობას სულ 47040 მ. სესხი გაუცია. ამ ფულიდან 1910 წელსვე უკან დაბრუნებულა 35093 მ. გარდა ოთხი სესხისა (195 მ.), რომელიც მსესხებელთა ავად-მყოფობისა და ქალაქიდან გასვლის გამო ვერ დაბრუნებულა. ამხანაგობას ამ ოთხი სესხის გამო თათბირი გაუმართავს და აღმოჩენილა, რომ იგი ფრიად საიმედოა, ამიტომ გადასწყვიტეს ეს ფული ზარალად არ ჩასთვალონ.

ამხანაგობას საანგარიშო წლის განმავლობაში მოგება ჰქონია 2348 მანეთი. 13 კ., აქედან დაუხარჯავს 1268 მ. 41 კ., მაშასადამე 1911 წლის პირველ იანვრისთვის მოგებიდან ამხანაგობას დარჩენია 1079 მ. 72 კ.

წლიური აღებ-მაცემა ამხანაგობისა უდრის 210729 მ. 93 კ. ამ ჟამად ამხანაგობას უკვე 333 წევრი ჰყავს.

შუა ქართლის ვითარება

ქართლის სოფლების [illegible] სენი სასმლის დუქნებია. მიუხედავად იმისა, რომ სოფელს კანონით უფლება ენიჭება შეამციროს, ანუ სრულიად აკრძალოს ამნაირი დუქნები, მათი რიცხვი ყოველ წლიკ მატულობს. დღემდის ამ მოვლენის წინააღმდეგ არც ერთ სოფელში არ ყოფილა მიღებული ზომები. მოაწევს თუ არა წლის ბოლო, მედუქნე ჩვეულებრივ დახლზე გადაშლის ფერცელ ქაღალდს და გამვლელსა თუ გამომვლელს შეიწვევს თითო არაყზე, — სამადლობელო ხელის მოწერაა; ასე მოაგროვებს ორას-სამას კაცს და შემდეგ მამასახლისი ბეჭედი და,—განაჩენიც მზად არის. ასე ხდებოდა წარსულში, წლეულსაც ასე მოხდა მრავალ ქართლის სოფლებში. ხოლო სოფელმა მეჯვრისხევმა, ცოტა არ იყოს, ვერ გაუწია ძველებური ნათლი-მამობა მედუქნეებს. ჯერ იყო და ხმა გაავრცელეს, რომ სოფ. მეჯვრისხევი სრულიად არავის მისცემს სასმელია დუქნის სავაჭრო მოწმობის აღების ნებართვას. ბოლოს გამოირკვა, რომ სოფელი ძრიელ შორს იყო ასეთ განზრახვისაგან. და რამოდენიმე მანეთის გადასახადი დააწესეს ყოველ მედუქნეზე. ამნაირი ზომები კი, რასაკვირველია, დუქნების შემცირებას ხელს ვერ შეუწყობს. მიუხედავად ამისა ჩვენ მადლობის მეტს ვერას ვეტყოდით საქმის დამწყებთ, რადგანაც, ასე თუ ისე, რამოდენიმე თუმანი მაინც შესძინეს სოფელს, რომელიც შეიძლება მოხმარდეს კეთილ რამ დაწესებულებას (თუ არავინ იჯიბა, რასაკვირველია) სოფლად მაგრამ მაგარი ის არის, რომ სოფლის რწმუნებულები ძრიელ შორს წავიდნენ, ცოტა არ იყოს, გადაამლაშეს. საქმე იმაშია რომ გადასახადები დუქნებთან ერთად სხვა გვარ სავაჭრო დაწესებულებებსაც დაადეს. მეწვრიმალე ფეხზე მონაჭრე ურიებიც ვერ გადურჩნენ მადა გაღვიძებულ რწმუნებულებს. უკანასკნელნი კი არაფერ განაჩენს არ საჭიროებენ სოფლისგან სავაჭრო მოწმობის ასაღებად და გადასახადზე უარი უთხრეს რწმუნებულებს. ამით უკმაყოფილო სოფ. რწმუნებულებმა მიმართეს მომრიგებელ შუამავალს, მაგრამ როგორც აღმოჩნდა ბ-ნ შუამაგლის პასუხიდან სოფლისგან მხოლოდ სასმ. დუქნების არსებობაა დამოკიდებული და არა სხვა გვარი სავაჭროებისა; ამიტომ სხვა გვარ მოვაჭრეებზე გარდასახადების დაწესებაც უკანონოდ იქმნა ცნობილი. ეხლა როგორც გადმომცეს, რწმუნებულებს, ერთი ვითომდა საქმიან პირის რჩევით, გადაუწყვეტიათ ისარგებლონ იმითი, რომ უმეტესობა ამ ვაჭრებისა ზოგი სომეხია, ზოგი ურია და ზოგიც ქართველი, მაგრამ არა ამ სოფლისა, და თხოვნით მიჰმართონ საგუბერნიო მთავრობას, ეს ვაჭრები, როგორც ამ სოფლის არა-მკვიდრნი, და როგორც მავნე პირნი, გაძევებულ იქმნენ სოფლიდან.

ამას წინად ერთმა ნაცნობმა, რომელიც სადღაც ერევნის გუბერნიაში მსახურობდა, მიამბო, რომ იქ ჩასულა ერთი მეპურე რაჭველი. რადგანაც ისეთ პურს, როგორც ის ვერავინ აცხობდა, ვაჭრობა ძრიერ კარგი ჰქონდა. ადგილობრივ მეპურეებს ეს არ მოეწონათ და ქართველ მეპურის განდევნა განიზრახეს. აქ, რასაკვირველია, საკმარისი იყო, **რომ** მათ რაჭველ მეპურეზე უკეთესი პური გამოეცხოთ და მყიდველებიც მათკენ იზამდა პირს და ჩვენი რაჭველი ძალაუნებურად მოშორდებოდა იმ ქალაქს. ამის მაგიერ ისინი წერილს-წერილებზე უგზავნიდნენ ქართველ მეპურეს, რომელშიაც უბრძანებდნენ გაძევებულიყო იქიდან, თუ სიცოცხლე სწყუროდა. მეპურე იძულებულ იქმნა გასცლოდა იქაურობას.

საჭიროა და სასურველიც, ჩვენი სოფლების ბატონ-პატრონნი ჩვენ

ში ჩარჩეს და ვერ ამოვიდეს სჯობს ღალბასები ჯენჯს გაატანოთ.—კარგად ნასაზრდოები ჭია, კარგ ამინდში მეხუთე დღეზე ჩაწვება, 22 საათში გამოიცვლის პირველ კანს—შავ თმას და სამს დღეში ისევ ჩაწვება მეორე კანში, 22 საათში ამოვა მესამე კანში და ოთხ დღეში ჩაწვება კიდევ, 24 საათში ამოვა მეოთხე კანში და ექვსს დღეში ისევ ჩაწვება, 38 საათში ამოვა დიდ კანში და, თუ კარგი ამინდი შეესწრო, მეცხრე დღეს დაიწყებს ცახზე ასვლას და პარკის კეთებას მოლრუბლულსა, მქიმე და ცხელი ამინდის დროს, საჭიე სახლის ჰაერი ხშირად უნდა გასწმინდოთ. ამისათვის ბუხარი კარგია. უნდა შეანოოთ ხშირად ცეცხლი ფიჩხით, ბურბუშელათი ან ჩალით და ჰაერი გაიწმინდება. შეჰნიშნოთ თუ არა სახლში ჰაერის სინოტიე, მაშინვე 4—6 ადგილას დადგით ქვაკირი და ჰაერს გამოაშრობს, როცა დაიშლება კიდევ უნდა დასდგათ ახალი ქვაკირი. ასე მოიქეცით ყოველთვის ჰაერის სინესტის დროს, თორემ ობის ავადმყოფობა გაჩნდება.—იმ სოფლებში, სადაც მუდამ სინესტეა, ჭიები ძალიან მაღლა, მაგალითად, სხვენზე უნდა მოათავსოთ; მაშინ შესაძლებელია სინესტისაგან მოსალოდნელი ავადმყოფობა თავიდან ავიცილოთ.

ამნაირად ჭიების სქლად სხდომა, ქარი, მტვერი, ნამიანი ფოთოლი, სინესტე, ჩახურებული ფოთოლი, შეხუთული ჰაერი, წვიმები და სხვა—მეტად მავნებელია ჭიებისათვის და ყურადღება მიაქციეთ.

ამას გარდა ჭიანჭველა, ჩიტი, ღამურა, თაგვი, ნოტიოს ჭია და სხვა დიდ ზარალს იძლევიან, ჭიებსა სჭამენ და გაუფრთხილდით. ჭინჭველის მოსასპობად ნავთი იხმარეთ. მოასხით იქ სადაც სორო ჰქონდეთ, ან სადაც ხშირათ-ბლომათ დადიოდნენ და მოისპობა.

ცახებისაოვის მუხის, რცხილის, კოპიტის, თხილის და სხვა ხმელი ტოტები უნდა მოიმზადოთ, ან ადრევე უნდა მოსჭრათ, რომ გახმეს. ცოცხიც კარგია. ცახზე ასვლის დროს ჭიებმა აწრიალება იციან, ღოდვას დაიწყებს, ბევრი ჩამოვარდება კიდეც, ამიტომ თვალ-ყური უნდა გეჭიროთ და ასეთი ჭიები გოდორში, კალათში ან ძარში უნდა ჩასვათ. ჩაჯდგით შიგ ცახი, დაჰხურეთ თავი და პარკს გააკეთებს. პარკის ხვევას დაასრულებს ჭია სამსოთხ დღეში როცა კარგი დარია. პარკის ახვევას რომ დაიწყებს ჭია ძველი ჯენჯი უნდა გამოაცალოთ და გაასუფთაოთ.

როცა 20 ან 25 გრადუსამდეა სითბო, მაშინ 18 ან 20 დღეზე გამოვა პარკიდან პეპელები, ამიტომ გამოხილვა არ იჩქაროთ. თუ შეიძლებთ პარკის ცივად შენახვა მაშინ დიდხანს არ გამოვა პეპელა. მარა პეპელას გამოსვლის შიშის გამო ჭიის აღზრდის დაგვიანება უფრო მავნებელია, რადგანაც ახალგაზრდა ჭიები მწიფე ფოთოლს ვერ მოინელებენ, ბოლოებისთვისაც ცუდია და ივნისის წვიმიანობაც მაზარალებელია, ამიტომ საჭიროა მოსავალი თავის დროზე მოვიდეს, მხოლოდ ისიც საჭიროა, რომ არ წახდეს

ვი, არ გამოვიდეს, რომელიც შეიძლება მაშინ თუ რამდენიმე ოჯახი ან საზოგადოება გაიკეთებს საერთო გამოსახჩობებს, რომელიც საჭირო შეიქმნება მაშინ თუ ბაზარზე პარკს დაბალი ფასი ექნება და გაჩერება საჭირო იქნება.

ჩვენში ძალიან გავრცელებულია ჭიების ბევრგვარი ავადმყოფობა: პებრინი, ობი, ფლაბერი, სიყვითლე, სისხლ-ნაკლულევანება და სხვა. პებრინას, სისხლ-ნაკლულევანებას და მემკვიდრეობითი ფლაშერს ასცდებით იმით, თუ მოინდომებთ და შეიძენთ ხალსა და საიმედო თესლს საიმედო ფირმისაგან. ობის ავადმყოფობას, შეძენილ ფლაბერს და სიყვითლეს ასცდებით თუ შეასრულებთ ჩემს დარიგებას, რომელიც რთული და შეუძლებელი კი არ არის, არამედ ადვილი შესასრულებელია, თუ საქმეს დაუკვირდებით. პებრინა, ფლაბერი და ობი გადაჰდები ავადმყოფობაა. თუ ობის ავადმყოფობა გაჩნდეს ვისმესას, მან საჭიე სახლში, ყოველ დღეს, ყოველი იჯრის შემდეგ (შუა სახლში) 25 ან 30 გრამი გოგირდი და 2 ან 3 გრამი გვარჯილა ერთად არეული დასწვას. ქვა კირიც ბევრგან დადგით და ამ საშუალებით უშველით საქმეს.

იოსებ კაკაბაძე.

✦ დღეს, 12 თებერვალს, გორში **საქველმოქმედო კონცერტი** გაიმართება დედათა პროგიმნაზიის სასარგებლოდ.

✦ წელს მთავრობამ 2,580 მან. გადასდო კავკასიაში **ჩაის სანერგეების** გასამრავლებლად.

✦ ნამესტნიკის კანცელარიამ 300 მან. გადასდო ტფ. **სამხალხო სკოლაში** ორის სტიპენდიანტის შესანახად.

✦ 10 თებერვალს კავკასიის სამხედრო სასამართლოში დაიწყო იმ ტერორისტ-გამომტყუებელთა საქმე, რომელთაც ფული მოსთხოვეს ტფ. ვაჭარს ყულჯანოვს და შესაშინებლად სახლის ეზოში ყუმბარა შეუგდეს. რეზოლუციას თავის დროზე ვაცნობებთ მკითხველთ.

✦ „ტფილისის საკრებულო"-მ უკვე შეიტანა ტფ. საკომერციო ბანკში ის ფული (1.000 მან.), რომელიც გადასდო კავკასიის **უნივერსიტეტის** სასარგებლოდ.

✦ ხვალ **სახალხო უნივერსიტეტის** საზოგადოების წევრთა საერთო კრება მოჰხდება.

✦ 10 თებერვალს ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი ნამესტნიკს წარუდგა და ქალაქის საქმეთა მდგომარეობა აუწყა.

✦ ტფ. მაზრის პირველ კანონიერების მომრიგებელმა შუამავალმა თავ. ბაგბაგაძემ სამსახურს თავი დანება.

✦ **უარეოფად** იქმნა შუამდგომლობა ამის შესახებ, **რომ** **რკინის გზიდან** **გორში** **შეტანილ** **ქვანლაზე** **ბაჟი** **დადგეს** **ქალაქის** **სასარგებლოდ**

თითონვე გავხდეთ, მაგრამ იმ გზით, რა გზაც ამ ჟამად აურჩევიათ რწმუნებულებს, ვერ წავალთ იმ ზნეობრივ დანაშაულობის მერე რაც ჩაუდენიათ ზემორე მოხსენებულ ქალაქში მეპურის წინააღმდეგ, და რასაც დღეს სჩადიან ტფილისის ქალაქის სამმართველოში. სულ სხვა იქნებოდა, რომ დღეს სოფლის მკვიდრნი იმდენად იყვნენ მომზადებულნი, იმდენით ერთობა ჰქონდეთ, იმდენი ურთი-ერთ შორის ნდობა ჰქონდეთ, რომ შესძლონ ესა თუ ის საჭირო დაწესებულება თითონვე საერთო-სასოფლოდ დაარსონ, მაგ., ამ შემთხვევაში, საერთო სასოფლო სავაჭრო საწყობი, მაშინ ხომ თხოვნების წერაც მოსულების გადასახადებზე საჭირო არ იქნებოდა. თითონ სასოფლო სავაჭრო საწყობი გადაწყვეტდა მოსულ ვაჭრების გაძევებას. მაგრამ როდესაც ასეთ თვისებებს ვერ ვხედავთ ჩვენი სოფლის მკვიდრთა ურთიერთობაში? მაგრამ როდესაც ჩვენ, პირიქით, მოწმე ვართ ადგილობრივ მკვიდრთაგან ისეთ დაწესებულების გაუქმებისა, როგორიც არის ქსენონი თავის ექიმ-ფერშალით, რომელიც ამ შვიდი რვა წლის წინათ დაარსდა აქ აწ უკვე ნეტარხსენებულ თ-დ კ. ერისთავის თაოსნობით, ჩვენ არ შეგვიძლია კვერი დაუკრათ სოფლის რწმუნებულების წინდაუხედავ ნაბიჯზე.—

არა ერთხელ მქონდა მოხსენებული რომ მეჯვარისხევი საალბ-მიცემო შუაგულია მთელი ამ კუთხისა და, თუ მისს მკვიდრთ საქმიანობა შესწევთ, შეიძლება ეს სოფ. იმდენად წასწიონ წინ, რომ გორის ბევრ სხვა დაბებს არ ჩამოურჩებოდეს.

X.

ბაქოს ამბები

2 თებერვალს, როგორც გაზეთებშიაც მოხსენებული იყო, ბაქოს საზოგადოების დარბაზში მეოცე ქართული ეროვნული საღამო გაიმართა. საზოგადოდ ქართული საღამოები თვალ-საჩინო მოვლენას შეადგენს ბაქოს ცხოვრებაში. ამ საღამოებს იმდენად ქართველი საზოგადოება არ ეტანება, როგორც უცხოელნი. ასე იყო წელსაც. ქართველობა ისე ნაკლებად დაესწრო საღამოს, თითქოს ბოიკოტი გამოუცხადებიათო. მაგრამ, რასაკვირველია, საქმე ბოიკოტში არ არის. მიზეზი ის გახლავთ, რომ ქართულ საღამოების გამართვა ბაქოში დიდ ხარჯს იწვევს, რის გამოც ბილეთებიც ერთობ ძვირადა ფასობს. საღაც ბილეთი ძვირია, იქ, თქმა არ უნდა, ხელ-მოკლე ქართველობა ნაკლებად ესწრება. წელსაც ასე იყო.

ქართული საღამო წელიწადში ერთხელ იმართება, და იგი არის ჩვენთვის არა მარტო გასართობი და საესტეტიკო საგანი, არამედ ჩვენთა საზოგადო დაწესებულებათა არსებობის წყარო.

ჩვენი საზოგადოებაც ადრიანად შეუდგა მზადებას და ორ ბანაკად გაიყო: ერთნი ამბობდნენ, საღამოსათვის მოვიწვიოთ საუკეთესო მუსიკალური და ვოკალური ძალები სატახტო ქალაქებიდან და მათით დავამშვენოთ ჩვენი საღამო; მეორენი ეროვნულს ნიადაგზე იდგნენ და ამბობდნენ, მოწვეულ არტისტებით ვერავის ვერც გავაკვირვებთ და ვერც ვასიამოვნებთ, ხოლო განცვიფრებაში კი შევიყვანთ. იტყვიან: ეს პეტერბურგის არტისტი კარგად გალობს, იგი ქალიც კარგად ასრულებს ციგანურ რომანსებს, გარნა რა შუაში არიან აქ ქართველები და რა კავშირი აქვს ამას „ქართულ“ საღამოსთანაო! ჩვენ უნდა ვაჩვენოთ დამსწრე საზოგადოებას ჩვენი, ქართველობის, შნო, ლაზათი, მუსიკა, ხელოვნება. ეს და მხოლოდ ეს შინაარსი გაამართლებს დანიშნულებას და „ქართულ“ საღამოს სახელწოდებასაც.

ამ ორ მოპირის-პირე აზრთა მიმდინარეობის ბრძოლამ დიდი ენერგია და ძალ-ღონე შეიკლა და უჩუმარი კამათი ამ საგანზე ჯერაც არ გათავებულა საზოგადოებაში. ხოლო ფორმალურის მხრით გამარჯვება ჰხვდა წილად ეროვნულ მიმართულებას და გადაწყვეტილ იქმნა 2 თებერვლის საღამოს წმინდა ეროვნული ელფერი ჰქონოდა.

თანახმად ასეთის გადაწყვეტილებისა საღამოს პროგრამა ასეთი შემუშავდა; 1, პიესა ქართულ ენაზე, 2. დეკლამაცია ქართულ ლექსებისა, 3. დეკლამაცია რუსულად თარგმნილი ქართველ პოეტებისა, 4. ქართული ეროვნული სიმღერები, 5, ბ. მ. ნანობაშვილის ქართულ-რუსულად მღერა, და 6. ლეკური. ყველაზე დიდი შრომა და ფარჯი ხორომ მოითხოვა. რადგან ბაქოში ქართული მუდმივი, გაწრთვნილი, ხორო არ არსებობს, მივმართეთ აქკარგად ცნობილს ლოტგარს ბ. მისნიკოვს და ვსთხოვეთ, რომ შეესწავლებინა თავის რუსულ ხოროსთვის ქართული სიმღერები.

დიდი შრომა დასდო ბ. მისნიკოვმა და ეს დავალება პირნათლად შეასრულა: მწყობრად, ჩინებულად და სავსებით მუსიკალურად შეასრულა მისმა ხორომ ისეთი რთული ქართული ეროვნული მოტივები, როგორც „გუშინ შვიდნი გურჯანელნი“, „ნეტავი, გოგოვ, მე და შენ“, „ციცინელ გურიაში“, „გოგონა“ და სხვა. უდიდესი ღვაწლი მიუძღვით ამ საღამოს გაპართვაში ბ. თაქთაქიშვილს და კნ. თამარა დადიანისას. თუ აი ეს პატივცემული პირნი არა, საეჭვოა, რომ საღამოს იმ ლირსებითა და შემოსავლით ჩაეარა, როგორც ჩაიარა. საზოგადო მოღვაწენი ჩვენში ბევრნი არიან, ხოლო ასეთის თანგანწირვით, თავდავიწყებით გატაცება საზოგადო და საეროვნო საქმეებით—იშვიათი სანახავი იყო ჩემთვის. თუმცა მე ჩემს ხანგრძლივ ცხოვრებაში რაღა და ვინ არ მინახავს! ამას იმისათვის მოგახსენებთ, რომ დეეუართო ქართველთა წრეებმაც იცოდნენ, რომ აქაც, ბაქოშიც, ყოფილან ქართველნი, რომელთაც სამარცხვინოდ უნდა ეწოდებოდეთ „მარილნი ამა ქვეყნისანი“.

მაშ ვსთქვათ და ათასჯერ გავიმეოროთ: „ვაშა თაქთაქიშვილისა და კნ. თამარა დადიანისას!“

ჯერ-ჯერობით გამოირკვა, რომ საღამოდამ ოთხას თუმანზე მეტი შემოვიდა. ხარჯი ორას თუმნამდე ავიდა. წმინდა შემოსავალი დარჩა ორას თუმანზე მეტი. თუ მხედველობაში მივიღებთ აწინდელ კრიზისს ბაქოში; თუ გავიხსენებთ, რომ სხვა ეროვნებათა საღამოებმა წელს დეფიციტით ჩაიარა,—უნდა აღვიაროთ, რომ წლევანდელ ქართულ საღამოს იშვიათი ბედი და გამარჯვება ჰხვდა წილად.

გამოგიტყდებით და იმასაც მოგახსენებთ, რომ ყველას გული ვერ მოიგო წლევანდელმა საღამომ. კრეკული და გამოძახტელი იმ აზრის დენისა, რომ ქართული საღამოებზედ უნდა ციგანური რომანსებსა მღეროდენო, უკმაყოფილო დარჩა საღამოთი. ისინი ირწმუნებიან, რომ მათ სთვლემდათ „საღამოზედ“, ეძინებოდათ, რომ ქართული ეროვნული სიმღერები „Монотонныя“ არიან, საეკლესიო კილოს წააგვანან და სხვა და სხვა. აგერ შარშან რაფერ დაამშვენა საღამო ქალ. ჩოლოყაშვილის „ციგანსკი რომანსებმაო“!

რა გვეთქმის, კაცია და გუნება! იქნება ისეც იყოს, რომ ჩვენს გადაგვარებულ ინტელიგენციას მართლა მეტად მოსწონდეს „ციგანური რომანსები“. აქ საკვირველი არაფერია... ღმერთმაც მათაც თავის მრუდე გზით უშველოს და ჩვენ კი საღამოს ამბებზე და მის „დაწუნებულ“ (?!) პროგრამაზე გადავიდეთ.

საღამოს ცხრის ნახევარზე, ბაქოს საკრებულოს ფართო დარბაზი ელექტრონით გაჩირაღდნებული იყო. ხალხი დალაგდა თავ-თავის ალაგზედ და ფარდამაც აიფრიალა. საღამო დაიწყო ელ. ჩერქეზიშვილის მხიარულის პიესით „სამოცის წლის არ შიყი“. მონაწილეობას იღებდა თვით ავტორიც, ცნობილი მსახიობი პიესაში მონაწილეობას იღებდნენ არტისტები: ბ.ბ. შველიძე, ამაშუყელი, ნადირაძე, მატარაძე, ახობაძე და დოლიძე. როლები მშვენივრად იცოდნენ და პიესა იშვიათის ერთგულებით და მხიარულად შეასრულეს, რისთვისაც იქმნენ დაჯილდოვებულნი ხანგრძლივის „ვაშათი“. პიესა გათავდა ქორწილითა და ლეკურით, რომელიც, რაღა თქმა უნდა, არტისტიულად შეასრულა ჩერქეზიშვილისამ. შემდეგ ვლ. ახობაძემ მკაფიოდ წაიკითხა აკაკის ლექსი, როგორც პროგრამაში ეწერა, „რუსთველის ხსოვნას“ და დეკლამატორმა ბ. მუსსუ-იამ რუსულად წაიკითხა ნ. ბარათაშვილის „მერანი“.

ამის შემდეგ სცენაზე გამოჩნდა ბ. მ. ნანობაშვილი. მისმა ნარ-ნარმა, ტკბილმა ხმამ მთლად მოხიბლა მსმენელი, მუსიკის მცოდნე პირნი ერთხმად მოწმობდნენ, რომ ნანობაშვილი შეანიშნავი მომღერალია. მან სულ ოთხი ნომერი იმღერა: ორი ევროპიული და ორიც ქართული. ეს იყო ნამდვილი სურპრიზი დამსწრე საზოგადოებისთვის. ნანობაშვილი გავიდა და დარბაზში სიჩუმე ჩამოვარდა, აღარავინ გამოდის.

გათავდა?—კითხულობენ. უცერ მოისმა სცენის უკანიდან, კულისებიდან დიდებული „მუმლი და მუხასა“ ამ სიმღერით წამოვიდა სცენაზე ბ. მისნიკოვის რუსული ხორო ქართულ ტანისამოსში გამოწყობილი. ჯერ მკრთალად მოისმოდა ხმა, თითქოს მომღერალნი ძალიან შორს არიანო. აგერ მოახლოვდნენ, გუგუნებს და ბობოქრობს ვეკაცთა მოძახილი. აგერ მოვიდნენ. ამ დროს მწყობრად შემოვიდნენ ორის კარიდან მომღერალნი, რიცხვით ორმოცდა ათი, ბ. მიასნიკოვის წინ ძღოლით და მწყობრად დაალაგდნენ სცენაზე. ამავე დროს „მუმლი მუხასა“ არა სწყდებოდა და უფრო და უფრო გუგუნებდა და ღელავდა. დიდებული სურათი და სანახაობა იყო-მეორე იმღერეს „მიავალ გურიაში“. მას მოჰყვა „გუშინ შვიდნი გურჯანელნი“. შემდეგ ზედიზედ ორი ლეკური: „ორმოცის წლის ბებიაო“, „ნეტავი, გოგოვ, მე და შენ“, „დღეს მერცხალი შემოფრინდა“, საღამო „გოგონათი“ გათავდა. ხორო გაიყო ორ ნაწილად, შუაში ადგილი დასტოვეს საცეკვაოდ და ერთმანეთს აწვდიდნენ მოძახილს, ტაშს უკრავდნენ. იმოდენა სიცოცხლე, იმოდენა თავისებური რობა, იმოდენი წმინდა ქართველობა იხატებოდა ამ სურათსა და გალობაში, რომ საზოგადოება მთლად ფეხზე წამოდგა, რათა უკეთ დაენახა, სცენაზე რა ხდებოდა, და იქ-კი ამ დროს მართლა შესანიშნავი რამ ხდებოდა: „გოგონას“ კილოზე და მოძახილზე თამაშობდნენ ჩვენებურ ხალხურ ლეკურს ცოლ-ქმარნი კალიაშვილები შესაფერ ტანისამოსში. ამ სანახაობამ დაგვავიწყა, რომ მაზუთის სამეფოში ვიყავით და გვეგონა, რომ შიგ-შუაგულ საქართველოში ვართ. ეს იყო მეორე საჩუქარი დამსწრე საზოგადოებისა. ჩემს გვერდზე ჟურნალისტი იჯდა, ტომით ებრაელი. იმან ჰითხრა: ამისთანა სანახავს თავის სიცოცხლეში ბევრჯელ ვერა ნახამს კაციო.

შემდეგ დუდუკზე ლეკური დაიწყო. განგებ ამისთვის მოწვეულმა ჩერქეზიშვილის ქალმა ხალხს აჩვენა რა არის ხელოვნურად შესრულებული „ლეკური“. მაგრამ მას არ ჩამოუვარდებოდა ყანჩაველის ქალი, რომელმაც მეორე რიგობაში იცეკვა. ამის შემდეგ ლეკური საერო დარბაზში გადავიდა და გათენებამდე მხიარულობა არ შეწყვეტილა. ამავე დროს სხვა ოთახებში და კაბინეთებში მოწყობილი იყო ლატარიები, ყვავილებით ვაჭრობა და დუქანი, რომელიც სასმელეპითა და სანოვაგით, ვაჭრობდა. პატრონესა-ქალების წყალობით აქ ყველგან გაჩაღებული ვაჭრობა იყო. ყველაზე მეტი პატივი გვცეს და გაისარჯნენ ქალბატონები მუხთაროვისა და ლალაევისა.

საერთოდ წლევანდელი საღამო, ჩემის ფიქრით, საუკეთესო საღამოდ უნდა ჩაითვალოს ყოველის მხრივ: პროგრამით, სიმხიარულით, შესრულებით და შემოსავლით.

დასასრულ ვუსურვებ ჩვენს პატარა საზოგადოებას ერთსულობას, მეტს ერთგულებას და აშორებას იმ სენისას, რომელსაც „სხვისა თვალში ბეწვის დანახვა ჰქვიან“.

მიხეილ ნახიძე.

თეატრი და ხელოვნება

ქართული თეატრი. 10 თებერვალს წარმოდგენილ იქმნა შილერის „ყაჩაღები“. წარმოდგენამ საერთოდ რიგიანად ჩაიარა. განსაკუთრებით ერჩეოდა მოთამაშეთაგან ვლადიმერ მესხიშვილი, რომელმაც ჩვეულებრივ ნიჭიერად შეასრულა ფრანცის როლი. ალაგ-ალაგ როგორც მას, აგრედვე სხვებს, ცოტა არ იყოს, უგულობა ეტყობოდათ, რაიც უნდა მიეწეროს იმ გარემოებას, რომ თეატრში ხალხი ძალიან ცოტა იყო.

—

საღამო-მეჯლისი ქართულ სცენაზე. ა. შიხინოვის გამგეობით დღეს ქართულ სცენაზე გაიმართება მორიგი საღამო მეჯლისი, რომელშიაც, სხვათა შორის, მონაწილეობას მიიღებს ცნობილი მომღერალი მიხეილ ნანობაშვილი, გიგო დიასამიძე და სხვანიც. საღამოს პროგრამა მეტად საინტერესოა. ცხოველ სურათებში წარმოდგენილი იქნება მეცხრამეტე საუკუნის მგოსნები მელოდეკლამაციით. მეორე განყოფილებაში იმღერებს რომანსებს ქართულს, რუსულს, ფრანგულს და იტალიურს მ ნანობაშვილი, შეასრულებს კომიკურ კუპლეტებს ვ. აბაშიძე დღიურ ჭირ-ვარამზე, ა. მესხი წაიკითხავს სცენებს, ნ. დავითაშვილი წაიკითხავს ლექსებს. წაიკითხავს ლექსებს გრ. დიასამიძე. დასასრულ წარმოდგენილი იქნება გიგო ერისთავის უკვდავი კომედია დავა (მესამე მოქმედება) ჩვენი დამსახურებული მსახიობთა მონაწილეობით: ვ. აბაშიძე, ვლ. ალექსი-მესხიშვილი, კოტე მესხი და ვალ. გუნია. ანტრაქტებში დაუკრავს საზანდარი. ბილეთების ფასი ჩვეულებრივია. იმედია საზოგადოება ჩვეულებრივის გულმოდგინებით დაესწრება ამ საინტერესო საღამო-მეჯლისს.

—

ნუცა ჩხეიძის ბენეფისი. დღეს, 12 თებერვალს, ქუთაისის ქართულ თეატრში არის ბენეფისი ჩვენი ნიჭიერის მსახიობ ქალის ნინო ჩხეიძისა. წარმოდგენილი იქნება პირველად ქართულ სცენაზე ცნობილი პიესა დ'ნუნციოსი „ჯიოკონდა“, თარ. პავლე დადვაძისა, რომელშიაც, პატივცემული მობენეფისე შეასრულებს უმთავრეს როლს. პიესაში მონაწილეობას იღებს ქ. ქ. ანდრონიკაშვილი, მდივანი ქიქოძე, ჩხეიძე ბ. ბ. დადიანი, იმედაშვილი და მურუსიძე

ჩვენი საზოგადოება კარგად იცნობს ქ-ნ ჩხეიძის უანგარო მოღვაწეობას ქართულ სცენაზე. ბევრჯერ დამტკბარა და დავიწყებამდის მისულა ჩვენი საზოგადოება მისის მოხდენილის და ბუნებრივის თამაშით, მსმენელს ხშირად ავიწყდება თეატრშია იგი თუ თვით ცხოვრებაში ხედავს გადმოცემულს...

არავის ახსოვს, რომ ეს თავისი ნაკისრი როლი ვერ გადმოეცეს სავსებით ან კიდევ როლის უცოდინაობა...

ნ. ჩხეიძემ კარგად იცის, თუ რა დანიშნულება აქვს თეატრს საზოგადოდ და განსაკუთრებით ჩვენს მრავალ ტანჯულ, ეროვნულ სცენას...

ნ. ჩხეიძე, თითქმის თუთხმეტი წელიწადია, რაც რომ ითვლება ჩვენის სცენის დამამშვენებლად, როგორც ქუთაისში, ისე ტფილისშიაც.

დღეს პატივცემული მსახიობი დღესასწაულობს ბენეფისის დღეს და იმედია ჩვენი საზოგადოება გულგრილობას არ გამოიჩენს და ღირსეულად შეხვდება მას.

ჭი—ჭი.

მუშათა ცხოვრებიდან

(ბაქოს საქონ. სადგ. მუშ. არტელი).

რკინის გზის მუშები რომ ამ უკანასკნელ ხანებში უკიდურესს ჩაგვრასა და ექსპლოატაციას განიცდიან, ამას მტკიცება არ უნდა.

ბაქოს სადგურის საქონლის ვადამტვირთ-გადმომტვირთველი მუშების მდგომარეობაც ხომ აუწერელია.

შარშან საჯარო ვაჭრობის შემწეობით დაკლებულ ფასებში ზემოხსენებულმა მოიჯარადრემ აიღო ბაქო-საბუნჩი-ბალაჯარი და სურს დანაკლისი აინაზღაუროს მუშების ზურგიდან. ამიტომ მუშებს სრულიად მცირე ფასებში ამუშავებს. ბევრი მუშა ჰყავს თვეში თხუთმეტ მანეთად. ამ ფულით კი ბაქოს სიძვირეში შეუძლებელია ცხოვრება ერთი კაცისათვის და ცოლშვილიანმა ხომ შიმშილით უნდა გაიხმოს კუპი. ამ გკარმაუტანელმა ექსპლოატაციამ ადგილობრივი მუშები გამოაფხიზლა და არტელი შეადგინეს. შეიმუშავეს წესდება, რომელიც უკვე დამტკიცებულია. გამოცდილი ხელმძღვანელნი აირჩიეს, რომელნიც უკვე იყვნენ ტფილისში საქმის გასაგებად და რჩევის მისაღებად ტფილისის გამოცდილ არტელისაგან, და ჰსურთ საქმე თითონ აიღონ.

სასურველია, რომ საქმე ზემოხსენებულს მუშებს დარჩეს, თორემ თუ ძველი მოიჯარადრე დარჩა გამარჯვებული, კარგ დღეს არ დააყრის ისედაც გატანჯულს მუშებს.

დაუჭერს თუ არა მხარს რკინის გზის სამმართველო ამ კანონიერს მოქმედებასს? ესეც მალე გამოჩნდება.

ია ხარაძე.

წერილი რედ. მიმართ

მ. ხელმწიფევ, ბ. რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშუალებით დიდი მადლობა გამოვუცხადო ბ. ალექსანდრე ბერიევს, მოჰელმაც კეთილ ინება და თავის ხარჯით გამოუწერა გაზეთი „Закавказская Рѣчь“ წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგადოების ავლაბრის წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს.

სამკითხველოს გამგე **ზ. მიქელაძე.**

—

ყვირილის განყოფილების ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოების წიგნთ-საცავ-სამკვითხველოს შემოსწირეს შემდეგმა პირებმა წიგნები: პ. კიკნაველიძე, ნ. კენენჯერიძე, ვ. არაბიძე, ს. გაჩეჩილაძე, არჩ. არაბიძე და დ. ჩიხლაძემ 8 წიგნი რუსული; ალ. მასალკინმა 14 რუსული წიგნი; იას. გენაძე 3 რუსულ-ქართული წიგნი; პ. ედიბერიძემ 7 ცალი ქართული წიგნი; გ. ჯალღანიამ 6 ც. ქართული წიგ.; დ. ჩირაძემ 2 ცალი; ბ. არეშიძისამ 2 ც., ვას. გადილიამ 27 ც. ქართული წიგნები; ნარუშოვმა 12 რუსული წიგ. შაბომ 5 ცალი შეკრებილი ონ. პაქრაძიდან; † დეკ. დ. ღამბაშიძემ კრებული 1899 წ. და სხვა-და-სხვა ქართული წიგნები 40 ცალი; ნ. კელენჯერიძემ 18 ც.; ივლ. კობახიძემ 14 ც.; ალ. ჩინჩალაძემ 4 ც.; ალ. კოლკაშვილისამ 28 ც. ქართული წიგნები, 5 რუსული, 24 ჟურნალი, 17 წ „ნივის“ დამატება, სულ 75 წიგნი, „კვალი“ 1903 წ. 32 ნომერი, „ისარი“ 100 ცალი, 10 სურათები მწერლებისა; არჩ. ხუსკივაძემ 4 ც. რუსული წიგნები; ვ. ჩირქაძე 4 ც. რუსული წიგ.; ან. გეწაძემ 6 ც. ქართული წიგ. გრ. ტაბატაძემ 1 ც. რუსული წიგნი; რაფ. დვალი 67 სხვა-და-სხვა წიგნები; ალ. მუმლაძემ 18 წიგნი და ექიმ სტეფანოვმა 8 რუსული წიგნი. ამას გარდა განყოფილებას შემოსწირეს თითო მანეთი: ბიქტორ გაჩეჩილაძემ მეუღლის ეფროსინეს მოსაგონებლად რ. ე. გ. გაჩეჩილაძეებმა, ელ. აბესაძემ, ის. ღამბაშიძემ და ჭყოიძემ სულ 6 მან.

გამგეობა უღრმეს მადლობას სწირავს შემომწირველთ. **გამგეობა.**

განცხადებანი

სპეციალური

სამკურნალო

კანისა, ვენერიულის და ათაშანგის სნეულებათა.

ვლიკოგკნიაეის ქ. N 9, გარანდოვის ძეგლის მახლობლად.

ავადმყოფებს ყოველ დღე მიიღებენ ექიმები **ბ. ა. ბედალინი და ი. მ. ზაგლუდოვსკი** 1—5 საათამდე და საღ. 7 ნახ.—8 ნან. მანდილოსანთა და ბავშვთა იღებენ 4—5 საათამდე, ანალიზები, შეხვევა, ძიძათა მოსამსახურეთა და მუშათა შემოწმება.

შეხვლის ფასი—40 კ. კოხნ ულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

ერლიხ-ხატას პრეპარატით **606** წამლობა, ელექტროლითით წერილი. (0—6—28)

მიმდინარე წლის 30 დეკემბრიდან

ბ ა ი ბ ს ნ ი ა

მუხრანსკის ახალი კერძო

სამკურნალო

მუდმივის საწოლებით.

Тифлисъ—Песковская ул., 9. и 48 Цицiановскаго подъема, противъ новаго (Мухранскаго) моста. Телефонъ N 370.

ავადმყოფებს ყოველ დღე სპეციალისტი ექიმები მიიღებენ.

ნ. მ. ახვლედიანი—(მედ. ექ.), ყურისა, ცხვირ. და ყელის სნეულ. 11—12 საათ.

ბ. ბ. ახვერდოვი—(მედიც. ექ.), ათაშანგ., ვენერიულ და კანის სნეულ. 1 ნახ. 2 ნახევარ საათამდე.

ბ. ბ. გაზაზოვი—შინაგან სნეულებან. დილის 10—11 საათ.

ტ. ი. გეორგ-ბეგიანი—(მედ. ექ.), თვალის სნეულ. (ორშ., ოთხშ. და პარასკევობით), დილ. 8 ნახ. 9 ნახ. საათ.

კ. ბ. გონიევი—ბავშვთა სნეულ. (სამშ., ხუთშ. და შაბ.) 1 ნახ. 2 საათამდე.

ბ. ი. გრიგორიანი—ქირურგიულ სნეულ. დილ. 11—12 საათ.

ი. გ. კალამკაროვი—დედათა სნეულ. 1—2 საათამდე.

ბ. ი. კატანიან—(მედ. ექ.), შინაგან სნეულ. 12—1 ს.

მ. დ. კილოხანიძე—ქირურგ. სნეულ. (სამშ., ხუთშ. და პარასკ.) 12 ნახ. 1 ს

გ. ბ. მელკონიანი—ქირურგ. სნეულ 5—6 ს.

ტ. ნ. ტერ-ნერსესოვი— ქირურგ. სნეულ. (ორშ., ოთხშ., შაბ.); 1 ნახ.—2 ს.

ათაშანგის წამლობა ერლიხ-ხატას პრეპარატით (Ehrlich-Hata „606“-ით) დარიგების ფასი—50 კ. სტაციონალური ექიმობისთვის 3—5 მანეთამდე, ოპერაციები, შეხვევა, კონსულტაცია და სხვ. მორიგებით.

სამკურნალოს გამგე **ექ. ბ. ი. გრიგორიანი.** № 646. 100—5 (0—5—28)

დოქტ. ნავასარდიანისა

ყოველ დღე, ავადმყოფებს გარდა დაარსებულია 1880 წელს.

(ეორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

დ ი ლ ი თ:

ბ. ბ. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ყ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. ბ. ბეტანიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ბ. მ. პუგინოვი. 12—1 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

ბ. ბ. კარაპეტიანცი: 1—1½ ს. შინაგან. და საბავშვო.

ბ. ბ. ბაგასაროვი: 11/—2 ს. შინაგან. და ბავშვთა ავად.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ქალ. ექ. ბ. ნ. ზილბერშტეინი: 6—6 ს. საბებ., ქალ. და ბავშ. ავად.

ო. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 6—6½ ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ი. ფ. მარციშევსკი: 6—7 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

11—12 საათ. **606** წამლობა

კონსულტაციურად

რჩევა 50 კაპ. დარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მეთანხმებით. სამკურნალოს დირექტორი მედიც. დოქტორი **ბ. ბ. ნავასარდიანი.**

ტფილ. გუბერ. თავად.-აზნ. წინამძღოლი

1895 წ. 25 მაისს, **უმაღლესად** დამტკიცებულ სახელმწიფო საბჭოს მოსაზრების თანახმად, ტფილისის თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის დამაარსებელთა მიერ ბანკის დასაარსებლად შეტანილ თანხის დაბრუნებაზე,— ფინანსთა მინისტრის მიერ 1900 წ. 8 მაისს დამტკიცებულ წესების მე-7 მუხ. თანახმად,—ამით აცხადებს, რომ ის პირი, რომელსაც გარდასაცემ კვიტანციაზე წარწერის მიხედვით, ჩაჰბარდა **თ-დ თამაზ ზაქარიას ძე ვაჩნაძის** კვიტანცია სამას სამოცდა-ათ მანეთისა (370 მ.) ბანკის დასაარსებლად—ვალდებულია იგი ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს წარმოუდგინოს ექვსის თვის განმავლობაში ამ განცხადების დაბეჭდვიდან; წინააღმდეგ შემთხვევაში, იგი სამუდამოდ დაჰკარგავს ამ ფულის მიღების უფლებას გარდასაცემ წარწერიან კვიტანციით, და ეს ფული ზემოხსენებულ თავადის მემკვიდრეთა სასარგებლოდ გადავა. (3—1049—3)

ხაუკეთესო ფითელი (Кет.) ხიზილალა

სალიანის თევზთ მრეწველ და მოვაჭრეთ

ძმ. ძეგველოვების

● მ ა ღ ა ზ ი ა ს ●

პუშკინის ქ., სახლი № 9, ტელეფონი № 712,

ყოველ დღე განუწყვეტლივ მოდის

✦ ახალ-ახალი ✦

ოსეტრინა (ზუთხი) **და სევრიუგა** (ტარაღანა).

ზიზილალა

ახალი (Зернистая).

პარკისა და კოლოფებით

საუკეთესო დოშები და ზურგიელები

მიღებულია დვინის ორაგული (სიომგა)

მივიღეთ საუკეთესო პაისუნი ხიზილალა გირვანქა 1 მ. 60 კ. და ფითელი ხიზილალა (Кетовая). 50 კ. 60 კ. ფირ.

აგრე ივიღეთ დიდი პარტია ყოველნაირი კონსერვები.

(ფ—128—101)

ხაუკეთესო ფითელი (Кетовая) ხიზილალა

ხაუკეთესო ფითელი (Кет.) ხიზილალა

მადაბოლის კუნძული სტამბა „ხმა რაჯანი“ ტელეფ. № 539.

რედაქტორ-გამომცემელი ირაკლი ნონლულაშვილი.